

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko – správní

Opatření proti epidemii v Olomouckém kraji
Bakalářská práce

2022

Šárka Rozsivalová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Šárka Rozsivalová**
Osobní číslo: **E18117**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Opatření proti epidemii v Olomouckém kraji**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analyzovat opatření proti šíření koronaviru SARS-CoV-2, která byla podniknuta na úrovni zvoleného kraje. Charakterizovat rozsah opatření včetně finanční oblasti a komunikace s občany. Na základě výsledků empirického výzkumu definovat silné a slabé stránky a navrhnout možná doporučení.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů souvisejících s tématem.
- Charakteristika vybraných aspektů zvolených oblastí na úrovni kraje.
- Výzkum opatření ve zvoleném kraji.
- Určení silných a slabých stránek zkoumaných opatření a navržení případných doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

GÖPFERTO VÁ, D., PAZDIORA, P. 100 infekcí – epidemiologie pro praxi. Praha: TRITON, 2015. 288 s. ISBN 978-80-7387-846-7.
HELLER, V. Pandemie od starověku po současnost: Koronavirus přímo nezabijí. Praha: Petrklíč, 2020. 160 s. ISBN 978-80-7229-810-5.
PRYMULA, R., ŠPLIŇO, M. SARS: syndrom akutního respiračního selhání. Praha: Grada, 2006. 144 s. ISBN 80-247-1550-3.
SALFELLNER, H. Španělská chřipka – Příběh pandemie z roku 1918. Praha: Vitalis, 2017. 270 s. ISBN 978-80-7253-332-9.
SMIL, V. Globální katastrofy a trendy: Přístích padesát let. Pavel Kaas. Zlín: Kniha Zlín, 2017. 432 s. ISBN 978-80-7473-528-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Fuka, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jan Černožorský, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

Prohlašuji:

Práci s názvem Opatření proti epidemii v Olomouckém kraji jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 6. 2022

Šárka Rozsivalová v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Ing. Janu Fukovi, Ph.D. za odborné vedení práce, podporu a zejména trpělivost při jejím vytváření. Mé poděkování patří i rodině a přátelům, bez kterých by tato práce nebyla nikdy dokončena.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá analýzou opatření proti šíření koronaviru SARS-CoV-2, která byla podniknuta na území Olomouckého kraje. První část se zabývá základními pojmy týkající se epidemie a samosprávy. Další část obsahuje zvolená opatření včetně finanční oblasti a komunikace s občany na úrovni kraje. S tím je spojena následující část, kde je pozornost kladena na výzkum zvolených opatření. Závěr práce je věnován návrhům doporučení na základě silných a slabých stránek zkoumaných opatření.

KLÍČOVÁ SLOVA

epidemie, protiepidemická opatření, veřejná správa, Olomoucký kraj, infekční onemocnění

TITLE

Measures against the epidemic in the Olomouc Region

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the analysis of measures against the spread of coronavirus SARS-CoV-2, which was taken in the Olomouc region. The first part deals with basic concepts related to the epidemic and self-government. The next part contains selected measures, including the financial area and communication with citizens at the regional level. This relates to the following part, where attention is paid to the research of selected measures. The conclusion of the work is devoted to proposals and recommendations based on the strengths and weaknesses of the examined measures.

KEYWORDS

Epidemic, measures against epidemics, public administration, Olomouc Region, infectious disease

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	8
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	9
ÚVOD.....	10
1 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ.....	11
1.1 Orgány krizového řízení na úrovni státu.....	11
1.2 Orgány krizového řízení na úrovni kraje	12
2 KRIZOVÁ KOMUNIKACE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ A FINANCOVÁNÍ KRIZOVÉ SITUACE.....	16
2.1.1 Principy krizové komunikace	18
2.2 Financování krizové situace na úrovni kraje.....	19
2.2.1 Rozpočet kraje	19
2.2.2 Finanční pomoc ze státních prostředků	20
2.2.3 Dary, příspěvky a veřejné sbírky	20
2.2.4 Fond solidarity Evropské unie	20
2.2.5 Fáze financování krizové situace na úrovni kraje.....	21
3 KRIZOVÁ SITUACE TYPU EPIDEMIE A SOUVISEJÍCÍ OPATŘENÍ.....	23
3.1 Epidemiologie infekčního onemocnění.....	23
3.1.1 Epidemie a pandemie.....	24
3.2 Protiepidemická opatření	26
3.2.1 Preventivní protiepidemická opatření.....	26
3.2.2 Represivní protiepidemická opatření	27
3.2.3 Opatření proti nákaze SARS-CoV-2 na úrovni státu.....	28
4 VÝZKUM OPATŘENÍ PROTI SARS-CoV-2 V OLOMOUCKÉM KRAJI.....	32
4.1 Charakteristika Olomouckého kraje.....	32
4.2 Opatření proti SARS-CoV-2 na území Olomouckého kraje.....	33
4.3 Financování opatření Olomouckého kraje v letech 2020 a 2021	36
4.4 Krizová komunikace opatření Olomouckého kraje.....	39
4.5 Určení silných a slabých stránek.....	40
4.5.1 Silné a slabé stránky financování opatření proti SARS-CoV-2.....	41
4.5.2 Silné a slabé stránky komunikace s občany	41
4.6 Vyhodnocení silných a slabých stránek a navržení doporučení.....	42
ZÁVĚR	44
POUŽITÁ LITERATURA	45
PŘÍLOHY	50

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1– PES: Protiepidemický systém ČR.....	31
Obrázek 2– Uzavřené obce v Olomouckém kraji.....	34
Tabulka 1 – Výdaje na opatření z krajského rozpočtu za roky 2020 a 2021	37
Tabulka 2 – Výdaje na opatření hrazené ministerstvy za roky 2020 a 2021	38
Tabulka 3 – Celkové výdaje na krajská opatření za roky 2020 a 2021	39
Tabulka 4 – Silné a slabé stránky	42
Příloha A: Rozhovor se zástupcem Krajského úřadu Olomouckého kraje.....	50

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
SARS	Syndrom akutního respiračního selhání (Severe Acute Respiratory Syndrome)
IZS	Integrovaný záchranný systém
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

ÚVOD

Postupem evolučního vývoje se člověk dostal na vrchol potravního řetězce, kde ten větší a silnější byl hrozbou pro ty malé a slabé. Opak je však pravdou. Již v dávné historii se potvrdilo, že i ta nejmenší entita může skolit člověka. Řeč je hlavně o virech a bakteriích, se kterými se lidé setkávají každý den. S narůstajícím počtem lidí na planetě se tyto viry a bakterie začaly šířit a postupně mutovat až do různých epidemií a pandemií. Některé patogeny se díky očkovaní a následné kolektivní imunitě potlačily nebo zcela vymýtily, ale některé jsou pořád aktivní. V současné době se potýkáme se staronovou nákazou koronaviru, která se v 21. století již jednou objevila. Díky tomu je tato práce zaměřena na téma v oblasti epidemiologie a řešení krizové situace typu epidemie na krajské úrovni. Hlavním cílem celé práce je analýza vybraných opatření proti šíření nového typu koronaviru SARS-CoV-2 na území Olomouckého kraje. V práci je charakterizován rozsah opatření a jejich finanční oblast včetně komunikace s občany. Na základě návrhu experta z praxe – zástupce krajského úřadu jsou definovány silné a slabé stránky na základě, kterých byla navržena doporučení.

Práce je rozčleněna do několika kapitol. První kapitola je věnována základním pojmům týkající se krajské samosprávy a orgánů krizového řízení s jejich kompetencemi. V následující kapitole se práce zaměřuje na krizovou komunikaci ve veřejné správě, její definici a principy. Kapitola zahrnuje i oblast financování krizové situace, kde jsou popsány možnosti, jak získat finanční prostředky na krizovou situaci a následné fáze financování. Další kapitola nahlíží do epidemiologického prostředí, kde jsou vysvětleny základní pojmy a popsán proces šíření nákazy. Kapitola poukazuje i na dvě epidemie z 21. století, které se objevily i v České republice. Druhá polovina této kapitoly je zaměřena na protiepidemická opatření a opatření proti nákaze SARS-CoV-2 vyhlášena na úrovni státu. Poslední kapitola se týká analýzy opatření učiněné Olomouckým krajem s důrazem na jejich financování a komunikaci s občany. Výzkum byl proveden pomocí veřejně dostupných dat a polostrukturovaného rozhovoru. Na základě sesbíraných dat byly definovány silné a slabé stránky v oblasti financování krajských opatření a komunikace s občany a navržena možná doporučení.

1 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

1.1 Orgány krizového řízení na úrovni státu

Podle zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení je krizové řízení „*souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení, nebo ochranou kritické infrastruktury*“ (Zákon č. 240/2000 Sb.). Krizovou situací se rozumí mimořádná událost, při které je ohroženo zdraví, život, majetek i životní prostředí. Je vyvolaná přírodními jevy nebo činností člověka a standardně se v takové situaci vyhláší stav ohrožení státu, nouzový stav nebo stav nebezpečí (Holec, 2021).

Veškeré orgány krizového řízení v oblasti krizových situací, které se netýkají obrany, vymezuje Krizový zákon navazující na ústavní zákon o bezpečnosti České republiky (ČR). Těmito orgány jsou:

- ministerstva a správní úřady,
- Vláda ČR,
- Česká národní banka,
- orgány kraje, obce a orgány s územní působností (Ministerstvo vnitra, 2021a).

Prvním z orgánů krizového řízení jsou ministerstva a správní úřady. Řešení mimořádných událostí typu epidemie, řeší zejména resort Ministerstva zdravotnictví ČR. Při krizovém řízení je jeho hlavním úkolem zajistit podmínky na poskytnutí zdravotní péče v krizovém stavu nebo v mimořádných událostech. Jeho cílem je poskytovat nezbytnou zdravotní péči a zabezpečit funkčnost veřejného zdravotního pojištění. Mimo jiné Ministerstvo zdravotnictví ČR zřizuje krajské hygienické stanice, které spolu tvoří orgány ochrany veřejného zdraví. Jejich úkoly spočívají v prevenci šíření nakažlivých nemocí a jejich řešení a s tímto spojené i zvládnutí epidemií. Na splnění těchto úkolů má Krajská hygienická stanice řadu pravomocí. Z epidemiologických důvodů mohou nařídít prohlídky u lékaře a vyšetření potřebná na předejití vzniku nebo šíření infekčního onemocnění. Dále mohou nařídít mimořádná opatření a karanténní opatření s omezením pohybu osob. V rámci krajů spolu Krajská hygienická stanice a orgány samosprávy (krajský úřad) úzce spolupracují. Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení

jim ukládá povinnost vypracovat krizový plán, v rámci tohoto plánu jsou operační plány a jeden z nich je tzv. pandemický plán. V něm jsou obsažena veškerá opatření, která by měla napomáhat k potlačení epidemie. Tento plán schvaluje hejtman příslušného kraje po projednání s bezpečnostní radou kraje. Dalším orgánem v krizovém řízení je Vláda ČR, která stojí v čele všech orgánů krizového řízení. Pro připravenost státu na krizovou situaci, na ochranu kritické infrastruktury a řešení už nastalé krizové situace má Vláda ČR určité pravomoce. Jednou z mnoha pravomocí je řízení zbylých orgánů krizového řízení, zadávání úkolů a následná kontrola nad jejich činností. Pro určitou krizovou situaci Vláda ČR určuje kompetentní ministerstvo nebo ústřední správní úřad, který bude koordinovat přípravy na její řešení. Vláda ČR jako svůj pracovní orgán zřizuje Ústřední krizový štáb. Dále rozhoduje podle předložených seznamů Ministerstva vnitra ČR o bodech týkající se kritické a evropské kritické infrastruktury. Vláda ČR má ve své kompetenci možnost vyhlášovat nouzový stav na dobu 30 dnů. V případě, že je nutné nouzový stav prodloužit, musí o prodloužení požádat Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR a předložit pádné argumenty pro jeho prodloužení. Tento stav se vyhláší na celé území státu nebo konkrétní části. Je jí tak umožněno v tomto období vyhlášovat různá omezení, aniž by tyto kroky musela dále zdůvodňovat. Mezi taková rozhodnutí je možné zařadit: omezení podnikatelské činnosti, upravení pracovní doby, zavedení různých bezpečnostních a hygienických opatření, omezení volného pohybu venku či ve veřejných prostorech, omezení shromažďování, restrikce v podobě vlastnického a užívacího práva k majetku, při evakuaci může omezit právo na nedotknutelnost obydlí nebo osob. V rámci nouzového stavu, složky integrovaného záchranného systému (IZS) včetně armády, pomáhají v plném nasazení v nemocnicích a v domovech důchodců, střeží oblasti, kterým byla vyhlášena karanténa a zároveň vypomáhají na jejich zásobování. Do orgánů krizového řízení spadá i Česká národní banka, která jako všechny ostatní orgány má připravený krizový štáb. Při jeho zasedání definuje body, které jsou vodítkem v případě krizové situace. Jednotlivé body zahrnují zdroje rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly směřovat ke vzniku krizové situace. Připravuje podmínky pro nouzovou komunikaci k správním subjektům a k fyzickým a právnickým osobám. V neposlední řadě řeší některé porušování zákazů, které byly uloženy vládou v oblasti financí (Holec, 2021).

1.2 Orgány krizového řízení na úrovni kraje

Vyšší územní samosprávné celky neboli kraje jsou považovány za veřejnoprávní korporace, které vlastní majetek a příjmy, a hospodaří podle svého rozpočtu, jedná pod svým

jménem a nese odpovědnost v právních vztazích. Kraj se dále vymezuje jako společenství občanů určitého území, které pečuje o jeho rozvoj a potřeby občanů a chrání veřejný zájem při výkonu přenesené a samostatné působnosti. Při výkonu státní správy v přenesené působnosti se kraj řídí právním řádem a podřizuje se směrnicím ústředních správních orgánů, požadavkům vlády a opatřením při kontrole přenesené působnosti vydané příslušným orgánem. V rámci samostatné působnosti je činnost vázána pouze právními předpisy a zákony. Při jejím výkonu jsou zejména vymezené kompetence zastupitelstva a rady kraje. Veškeré úkoly v samostatné a přenesené působnosti vykonávají orgány kraje, kterými jsou zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman a krajský úřad (Ochrana, Půček a Špaček, 2015).

Krajský úřad

Krajský úřad je jedním z orgánů kraje. Jeho hlavním úkolem je spravovat kraj. V samostatné působnosti plní úkoly svěřené mu zastupitelstvem a radou a pomáhá činnosti komisí a výborů (Ochrana, Půček a Špaček, 2015). V rámci řešení krizových situací spolupracuje krajský úřad s hasičským záchranným sborem na vytvoření krajského krizového plánu. Na splnění úkolů stanového tímto plánem, zřizuje krajský úřad svá krizová pracoviště, kde následně tyto úkoly plní (Holec, 2021).

Krajský úřad tvoří zaměstnanci kraje a ředitel, který stojí v čele. Za úkoly, jež byly uloženy krajskému úřadu v přenesené a samostatné působnosti je odpovědný ředitel, který se dále zodpovídá hejtmanovi kraje. Ředitel nesmí během své funkce vystupovat v politických stranách a hnutí. Jeho další náplní práce je:

- určit své zástupce při jeho nepřítomnosti,
- vydávat pracovní a organizační řád,
- plnit úkoly dané jinými orgány kraje,
- předkládat návrhy radě na vydání nařízení,
- podat návrh na zrušení nařízení obce Ústavnímu soudu,
- plnit funkci zaměstnavatele vůči zaměstnancům krajského úřadu,
- vyměřit platy zaměstnancům,
- kontrolovat činnost svých zaměstnanců (Zákon č. 129/2000 Sb.).

Dalšími orgány krizového řízení jsou orgány kraje, obce a orgány s územní působností (Ministerstvo vnitra, 2021b). Na přípravu krizové situace vytvářejí orgány kraje a obce spolu s vládou poradní orgány v podobě bezpečnostních rad. Následně se vytvářejí krizové štáby, coby pracovní orgány na řešení krizové situace. Ty zřizují ministerstva, jiné ústřední správní úřady, Vláda ČR, správní úřady krajů a obcí (Holec, 2021).

Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada kraje je zřizována hejtmánem daného kraje (primátorem hlavního města Prahy). Jednání se koná minimálně dvakrát do roka, kde jako poradní orgán řeší úkoly v rámci krizové připravenosti a hodnotí stav zabezpečení na krizové situace v kraji. Při svých jednáních projednává možné zdroje rizik a krizový plán, na kterém spolupracuje krajský úřad s hasičským záchranným sborem. Dalším předmětem projednání je havarijný plán, připravenost IZS, připravenost kraje v oblasti finančního zabezpečení a posouzení závěrečné zprávy hodnotící již nastalé krizové situace. V čele bezpečnostní rady stojí předseda v podobě hejtmana, který dále jmenuje do funkcí ostatní členy, jimiž jsou:

- zástupce předsedy,
- ředitel krajského úřadu,
- příslušník Policie ČR,
- příslušník Armády ČR,
- ředitel hasičského záchranného sboru kraje,
- ředitel zdravotnické záchranné služby příslušného kraje,
- zaměstnanec kraje jmenovaný na post tajemníka bezpečnostní rady kraje (Holec, 2021).

Krizový štáb kraje

Krizový štáb kraje jako pracovní orgán hejtmana se zřizuje, když vzniká hrozba, která může mít za následek krizovou situaci nebo při vyhlášení krizového stavu pro území celého státu (Hasičský záchranný sbor ČR, 2021). Mimo jiné hejtmán kraje svolává krizový štáb v případech, kdy je potřeba koordinovat záchranné a likvidační práce nebo je k tomu požádán Ministerstvem vnitra. Dalšími možnostmi svolání krizového štábu je vyhlášení stavu nebezpečí na dobu 30 dní, který vyhláší pouze hejtmán příslušného kraje a v případě provádění cvičení

složek IZS a orgánů krizového řízení. Během jejich zasedání členové diskutují o různých možnostech řešení krizové situace a následně předkládají návrhy opatření hejtmanovi. Návrhy jsou podány na základě doporučení bezpečnostní rady kraje a stálé pracovní skupiny krizového štábu (Holec, 2021). Stejně jak u bezpečnostní rady kraje je předsedou hejtman (primátor hlavního města Prahy). Ostatními členy jmenované předsedou jsou:

- tajemník,
- členové bezpečnostní rady kraje,
- zaměstnanci krajského úřadu,
- zástupci IZS,
- experti na určitou mimořádnou událost (v případě epidemie – lékaři, epidemiologové),
- stálá pracovní skupina (Ministerstvo vnitra, 2021b).

2 KRIZOVÁ KOMUNIKACE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ A FINANCOVÁNÍ KRIZOVÉ SITUACE

Komunikace s veřejností při krizové události je velice důležitá. V současné době se na internetu často objevují různé poplašné zprávy tzv. hoaxy nebo fake news, které v doslovném překladu znamenají falešné zprávy. Jejich šíření je v České republice podle § 357 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku trestné a osoba zveřejňující takové zprávy může být potrestána odnětím svobody až na 2 roky nebo jí je zakázána činnost (Zákon č. 40/2009 Sb.). Následkem šíření u veřejnosti obvykle vyvolá obavy, paniku a v horších případech až rabování v ulicích. K tomu je určen jeden z nástrojů krizového managementu, a to krizová komunikace. Krizovou komunikací se rozumí předávání informací mezi státními orgány, jednotlivci, skupinami, sdělovacími prostředky nebo organizacemi (Richter, 2018). Nejedná se pouze o komunikaci během krizové situace. Krizová komunikace se využívá i před vznikem některé z mimořádných událostí jako prevence. Zásadními složky komunikace je komunikace rizik, ve které se podávají informace o možném vzniku a nežádoucích dopadech mimořádné události, vnímání a schopnost lidí porozumět informacím při mimořádné události. Je velmi důležité předávat informace o možném riziku, jeho velikosti a charakteru, pravděpodobnosti vzniku a následných škodách, které by mohly být způsobeny. Ze zmíněných složek vyplývají prvky krizové komunikace, které mají za úkol chránit majetek, zvířata, osoby a životní prostředí. Z toho důvodu je na prvky kladen velký důraz. Těmito prvky se rozumí: forma a obsah neboli co sdělit a jak sdělit, budování důvěry instituce/osoby, která je potřebná pro to, aby ji lidé naslouchali. Dalším prvkem jsou možná úskalí znamenající dopady sdělené informace (panika, šok) a nakonec vnímání rizika, tedy postoj nebo reakce konkrétního člověka k riziku. Pro efektivní krizovou komunikaci je zapotřebí určit cíle, kterých by měla dosáhnout. Za takové cíle lze považovat:

- včasná připravenost orgánů a složek krizového řízení v činnostech, které budou vykonávat,
- snížit strach a úzkost mezi veřejností,
- zmírnění nebo celkově zabránění negativní publicity organizace, která by mohla být určena jako viník za krizovou událost (Antušák a Vilášek, 2016).

Krizová komunikace závisí na krizovém plánování. Používá se k přípravě na krizovou situaci nebo ke zmenšení nežádoucích dopadů. Základním kamenem pro krizové plánování jsou vyhodnocené analýzy rizik, definující nebezpečí z reálného pohledu. Další metodou je krizové vyjednávání, je to metoda nezbytná při řešení některých krizových situací. Tuto metodu využívá zejména policie při komunikaci s pachateli při páchání trestné činnosti a při situacích ohrožující vlastní nebo cizí život. V případě krizové komunikace jsou důležité předem promyšlené scénáře, manuály pro komunikaci v krizi, analýzy komunikace na provedení opatření a zabezpečené technické prostředky k přenosu informací. Proto by krizová komunikace neměla chybět v dokumentech krizového plánu (Vymětal, 2009).

Krizový plán je plánovacím dokumentem, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Účelem tohoto plánu je vytvořit podmínky, které zajistí připravenost na krizové situace a její následné řešení (Hasičský záchranný sbor ČR, 2022). Přílohou krizového plánu je typový plán. Sestavení plánu má za úkol ústřední správní úřad pro konkrétní krizové situace. Jeho obsahem jsou různá opatření, principy, zásady a typové postupy pro jejich úspěšné řešení (Tomandl a další, 2020).

Plán krizové komunikace by měl obsahovat:

- volbu využití komunikačních kanálů – TV, internet, rádio, obecní rozhlas,
- aktualizace nebo vytvoření webové stránky pro potřebné informace,
- vytvoření telefonické infolinky,
- stanovení mluvčího a přípravu tiskového prohlášení s reakcí na krizi,
- spolupráci s příslušníky IZS,
- pracovní místo krizového týmu spolu se seznamem věci, které bude potřebovat.

V krizové komunikaci má hlavní úlohu subjekt a objekt komunikace. Jinými slovy, subjekt je komunikující strana, která disponuje specifickou funkcí danou postavením nebo zákonem. Z tohoto titulu pak informace předává cílové skupině. Naopak objekt je osoba nebo daná cílová skupina, na kterou se cílí a předávají informace (Vymětal, 2009).

2.1.1 Principy krizové komunikace

Hlavním záměrem v procesním pojetí komunikace je přenos informací. Daný proces ovlivňuje rozhodování a chování jedince a zároveň je závislý na volbě komunikačních kanálů a přesnosti komunikace. Špatné chápání informací je považováno jako komunikační selhání, a právě proto je přesnost sdělení velmi důležitým článkem principů komunikace (Antušák a Kopecký, 2008). Informace jsou důležité, aby nedocházelo k nejistotě a vzniku paniky. Obecně by tyto principy krizové komunikace měly napomáhat v případě vytyčení hranic a určení způsobu komunikace. Mezi základní a nejvýznamnější principy patří podle Antušáka a Viláška (2016):

- **Přesnost a stručnost** – je třeba podávat přesné, výstižné, stručné a srozumitelné informace zabraňující dezinformaci. Ve vztahu k veřejnosti není vhodné volit výrazně odborné termíny. Naopak s odborníky je potřeba dodržovat přesnou a odbornou terminologii.
- **Přímá odpovědnost** – za komunikaci nenesou odpovědnost pouze řadoví zaměstnanci nebo tiskový mluvčí, ale vždy i vedení podniku, které určuje pravidla veškeré činnosti.
- **Nezávislost** – vedená komunikace není možná, aby náležela pouze jedné osobě. V případě potřeby (zranění, smrt) je nutné, aby takový člověk byl nahrazen stejně a plně informovaným zástupcem.
- **Znalost věci** – mluvčí musí být informován o daných faktech a situaci co nejpodrobněji (např. počet mrtvých), aby byl schopen poskytnout relevantní informace o dané krizové situaci.
- **Důvěryhodnost** – lži, úvahy, spekulativní informace, zavádějící vysvětlení jsou nežádoucí v každé krizové komunikaci. Není ani vhodné sdělovat informace způsobem, který by si člověk mohl vyložit různými způsoby nebo si dokonce informace vymýšlet. Takovéto způsoby jsou zcela nepřijatelné.
- **Nejhorší vývoj** – komunikace by měla být vedena k vážnějšímu scénáři, v úvahách spíše pesimističtější a opatrná.
- **Očekávané reakce** – v tomto bodě je třeba vytvářet analýzy dopadů sdělení a protipatření na ně. Jedná se o jednotlivé odhady na reakce příjemců (subjektů komunikace) na daná sdělení. Jako je například: Je tato informace žádoucí? Nevymýšlí paniku? V případě, že ano, je třeba přeformulovat sdělení.
- **Otevřenost** – mluvčí, který je pověřen poskytovat informace, musí komunikovat a zodpovídat na dané dotazy novinářů. Není přípustné, aby se před médii schovával,

zapíral nebo se vyhýbal odpovědím. Nepůsobí to důvěryhodně. Tiskový mluvčí by měl být sebevědomý, pozitivní a dobře informovaný, aby jeho sdělení působilo věrohodně.

- **Hledání podpory** – při vedení komunikace je mnohdy dobré využít třetí stranu z řad odborníků nebo veřejně známých osob. Tato pomoc třetích stran způsobí ve většině případů informaci důvěryhodnější.
- **Pravdivost** – v krizové komunikaci a za určitých podmínek není potřeba uvádět celou pravdu, aby nevznikl šok, panika či poškození zdravotního stavu subjektů, ale také nelze doslovně lhát. Tyto lži by v budoucnu měly negativní a opačný dopad. Krizová komunikace má za hlavní cíl situaci a obyvatelstvo uklidnit. Nedostatečné informace, které vedou k nemožnosti zodpovědět každý dotaz nejsou považovány za chybu, ale je potřeba umět přesně vysvětlit, z jakých důvodů není možné na některé otázky odpovědět. V tomto případě je dobré dotyčnému odpovědět neprodleně po získání informací.

2.2 Financování krizové situace na úrovni kraje

Jedna z nejdůležitějších funkcí, kterou kraj provádí, je ekonomická funkce. Je vykonávána za účelem zabezpečení různých veřejných statků a služeb. Nástrojem k financování a zabezpečení těchto statků je v první řadě rozpočet kraje a mimorozpočtové fondy. Do rozpočtové soustavy patří kromě rozpočtu a mimorozpočtových fondů i rozpočty příspěvkových organizací zřízené krajem. Přesto je nejdůležitějším nástrojem rozpočet kraje, díky kterému se dá ovlivnit jeho další vývoj a zároveň je po finanční stránce základním kamenem hospodaření kraje. Z pohledu účetnictví se na rozpočet nahlíží jako na bilanci příjmů a výdajů za rozpočtové období. Kraj by měl cílit na to, aby rozpočet byl z dlouhodobého hlediska vyrovnaný. Pokud rozpočet dosahuje červených čísel, tedy je schodkový, je nutné rozpočet vyrovnat rezervami, které kraj vytvořil v minulosti. Naopak je-li rozpočet v přebytku, vytvářejí se rozpočtové rezervy (Peková, 2004). V rámci přípravy na krizové situace je důležité, aby kraj byl finančně zabezpečen. Existuje několik cest na zajištění finančních prostředků.

2.2.1 Rozpočet kraje

Jedna ze základních možností financování krizové situace, je využít peněžní prostředky z rozpočtu kraje. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a konkrétně §25 uvádí, že kraje ve svých rozpočtech vyčleňují část finančních prostředků, které jsou potřebné na to, aby zajistily přípravu na krizovou situaci. Dále kraje taktéž vyčleňují ve svých rozpočtech na konkrétní rok

účelovou rezervu peněžních prostředků na řešení krizové situace a odstranění následků (Zákon č. 240/2000 Sb.). Zákon však dále neuvádí, jak by finanční částka měla být velká. Záleží tedy na kraji, kolik peněžních prostředků do této oblasti investuje. Stává se, že peníze uvedené v rozpočtu později při vynaložení na mimořádnou událost nejsou dostatečné. Dochází tedy k upravování rozpočtu a následnému přesunu peněžních prostředků.

2.2.2 Finanční pomoc ze státních prostředků

Stejný zákon uvádí, že nejen kraje, ale i ministerstva a jiné správní úřady ve svých rozpočtech také vyčleňují na určitý rok finanční prostředky pro připravenost na krizové situace. Ministerstva financí po jednání s Ministerstvem vnitra, podává návrh k rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa rezervu peněžních prostředků na předejití krizové situace. Tuto rezervu s finančními prostředky je možné použít pouze když vznikne mimořádná událost. (Zákon č. 240/2000 Sb.) Taktéž mohou pomoci i dotační programy samotných ministerstev jako podpora na řešení krizových situací. Další variantou, jak pomoci kraji je pomoc podle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Tato pomoc je pouze materiální. V každém kraji hejtman kontroluje a vede přípravy na vykonání hospodářských opatření a přiděluje potřebné zásoby na humanitární pomoc. Krajský úřad, jako jeden z orgánů kraje, má na starost zpracovat plán nezbytných dodávek. K tomu mu napomáhají stejné plány vytvořené obcemi v daném kraji, které sám koordinuje. Další jeho činností je opatřit nezbytné dodávky uspokojující základní životní potřeby svých občanů a zabezpečit úkony na schválení regulačních opatření (Zákon č. 241/2000 Sb.).

2.2.3 Dary, příspěvky a veřejné sbírky

Další možností, jsou finanční, ale i nefinanční příspěvky a dary od fyzických a právnických osob, které kraj dále přerozdělí. Řešením mohou být i veřejné sbírky z řad veřejnosti na konkrétní účely. Díky veřejné sbírce se může vybrat dostatek peněžních prostředků na jejich realizaci (Zákon č. 117/2001 Sb.).

2.2.4 Fond solidarity Evropské unie

Jedna z dalších pomocí, jak financovat náklady na krizové situace a přímo na mimořádnou událost je Fond solidarity Evropské unie (EUSF). Fond byl zřízen v roce 2002 na pomoc zasaženým regionům přírodní katastrofou. Právě důvodem na zřízení fondu byly rozsáhlé povodně ve státech střední Evropy. Nově se v návaznosti na šíření nákazy

SARS-CoV-2 rozšířila od 1. 4. 2020 jeho působnost a nyní se vztahuje i na případy, kdy je ohroženo veřejné zdraví. O pomoc lze požádat do 12 týdnů ode dne, kdy žádající stát poprvé oficiálně uplatnil opatření na mimořádnou událost, která ohrožuje veřejné zdraví. Fond pokrývá veškerou veřejnou pomoc, ať už se jedná o civilní ochranu, lékařská opatření nebo opatření k potlačení nemoci. Mezi taková opatření se řadí: lékařská pomoc – krytí nákladů na léky, zdravotní péči, lékařské vybavení; ochranné prostředky; vývoj vakcín a léků; pomoc ohroženým skupinám – senioři, hendikepované osoby; veškeré personální náklady plynoucí z epidemie; zlepšení komunikace a zlepšení řízení rizik a jejich hodnocení (Evropská komise, 2022).

2.2.5 Fáze financování krizové situace na úrovni kraje

Fáze přípravy na krizovou situaci

Tato fáze je zaměřená na období před krizovou situací, která by mohla nastat. Řadí se do ní veškerá příprava územního samosprávného celku na krizovou situaci a mimořádnou událost. V rámci přípravy na jejich řešení jsou peněžní prostředky vynaložené pouze územními správními celky, a to z jejich rozpočtů. Financují se tak přípravy na povinná nebo dobrovolná cvičení a na zpracování plánu (pandemický plán). Do této fáze se dále řadí financování jednotek sboru dobrovolných hasičů a nákupy materiálních prostředků do zásob v případě vzniku mimořádné události. Jak již bylo zmíněno výše, územní samosprávní celky si vytváří i finanční rezervu a jejich výši si sami volí (Harazin, Loufková a Luža, 2021).

Fáze průběhu krizové situace

Průběh krizové situace a její financování je možné dále rozdělit na finanční průběh krizové situace a finanční průběh mimořádné události.

- Finanční průběh krizové situace – v tomto případě je potřebné, aby územní samosprávné celky vynaložily své peněžní prostředky, které mají ze zákona ve svých rezervách. Pokud jako orgán krizového řízení vyhlásí krizová opatření, je povinen v případě vzniku škody nahradit tuto škodu v plné výši. V opačném případě je oprávněn požadovat náhradu po původci události nebo havárie. Vymáhání náhrady škod po původci často vede k neúspěchu a musí se uchýlit k soudní žalobě, aby uplatnily svůj nárok na zaplacení škody (Harazin, Loufková a Luža, 2021).
- Finanční průběh mimořádné události – financování mimořádné události je uvedeno v zákoně č. 23/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, kde je nadefinována

věcná pomoc čili osobní pomoc jako služba při poskytnutí záchranných a likvidačních prací a cvičení vyžádaná hejtmanem, starostou nebo velitelem zásahu (Zákon č. 239/2000 Sb.). Náhrada za poskytnutí osobní pomoci, nebo věcné pomoci a při omezení užívacího práva, nebo vlastnického práva přísluší fyzické, nebo právnické osobě. V obvodu, kde byla zapotřebí pomoc, vynakládá tuto náhradu krajský úřad. Finanční prostředky na náhradu jsou taktéž vypláceny z rozpočtu kraje. Je možné také požadovat náhradu po původci (Harazin, Loufková a Luža, 2021).

Fáze po ukončení krizové situace

Při mimořádné události, kdy bylo zapotřebí vyhlásit nouzový stav (v případě kraje nebo jeho části stav nebezpečí), je možné po ukončení krizové situace uplatnit tzv. předběžné náklady u státu do 7 dnů. Předběžné náklady provádí územní samosprávné celky a jejich sumarizace je pouhý odhad. Jejich financování jde potom ze státního rozpočtu, a to konkrétně z kapitoly Všeobecná pokladní správa (Harazin, Loufková a Luža, 2021).

Fáze obnovy

Ve fázi obnovy má územní samosprávný celek první náklady v podobě provizorních oprav. Nejedná se však pouze o opravy budov při živelních pohromách, ale řadí se do nich i zásobování věcných prostředků, pitné vody a potravin, nebo obnovení dopravní infrastruktury. Dále to může být i proplácení náhrad fyzickým a právnickým osobám za poskytnutou součinnost v mimořádné události. V případě, že šlo o mimořádnou událost, jsou veškeré náhrady financovány ze státního rozpočtu skrze krajský úřad. Pokud se jednalo o krizovou situaci, tyto náhrady nákladů vyplácí orgán krizového řízení, který učinil krizová opatření. Z pohledu nákladů je tato fáze pro územní samosprávné celky v oblasti financí nejvíce nákladná. (Harazin, Loufková a Luža, 2021).

3 KRIZOVÁ SITUACE TYPU EPIDEMIE A SOUVISEJÍCÍ OPATŘENÍ

3.1 Epidemiologie infekčního onemocnění

Epidemiologie je věda, která se obecně věnuje studiu nemocí a zdraví v lidské populaci. Zabývá se výskytem nemocí s faktory, které napomáhají k tomuto výskytu a zároveň ho podmiňují. S tímto vědním oborem je úzce spojená i hygiena. Jejich společným cílem je primární prevence, do které se řadí snaha předcházet nemocem a šíření nákazy v populaci. Šíření nákazy je proces, kde dochází k přenosu nákazy z původce na jiného jedince. Probíhá za složitých podmínek, které jsou ovlivněny společenskými, přírodními a ekonomickými faktory. Těmito podmínkami a faktory s možností je ovlivnit se zabývá infekční epidemiologie, která má za cíl zastavit nebo jen přerušit proces šíření nákazy. Zároveň s tímto cílem dosáhnout eliminace až eradikace nákazy (Tuček a další, 2016).

Eliminace nákazy – je stav, kde na určitém území je přerušen proces šíření. V populaci však původce nákazy zůstává.

Eradikace nákazy – situace, kdy dochází k úplnému vymýcení patogenu a následně i patřičná nákaza.

Samotný proces šíření nákazy se skládá ze tří podmínek, díky kterým vzniká a drží se v populaci. Patří mezi ně:

- zdroj infekce (nakažený člověk nebo zvíře),
- přenos infekce,
- populace hrozící infekce. (Vosečková, 2013)

Zdrojem infekce je ve většině případů člověk nebo zvíře, ve kterém původce nákazy přebývá. V těle jedince se množí a vylučováním se dostává přímo k jinému jedinci nebo do okolního prostředí, které infikuje. Za původce nákazy je označován jakýkoliv organismus se schopností nakazit zvíře nebo člověka. Původci infekční nemoci mohou být různé viry, bakterie, červi, ale i houby nebo prvoci. Člověk, který je zdrojem nákazy, může mít dvě podoby – nemocný člověk a nosič. Nemocný člověk je typicky osoba s příznaky onemocnění. Naopak za nosiče je považován člověk, který nemá žádné symptomy. Původce nosí ve svých tkáních

v těle a vylučováním infekci přenáší dál na ostatní. Z hlediska epidemiologie je nosič považován za více nebezpečného, protože se o jeho nákaze mnohdy neví. Podobně je to i u zvířat. Přenos infekcí je způsob, kterým se původce dostává od zdroje k dalšímu jedinci. Rozlišuje se na přímý, kdy k přenosu dochází kontaktem, kapénkovou cestou, porodem a nepřímý přenos, kde cestu přenosu zprostředkuje třetí faktor (vzduch, voda, potraviny). Cesta přenosu je ovlivněna odolností původce vůči vnějšímu prostředí, vylučováním a tzv. bránou vstupu, což je místo proniknutí do živého organismu. Původce může do organismu vstoupit vdechnutím přes dýchací cesty, polknutím, očkováním, kdy se dostává přímo do krve nebo po kontaktu s kůží nebo přes vnější sliznice jako například spojivky. Poslední podmínkou pro šíření nákazy je vnímaná populace. Při onemocnění po kontaktu se zdrojem nákazy nebo přímo s původcem, dochází k infekčnímu procesu. Ten je ze strany člověka ovlivněn několika faktory: věk v době onemocnění, genetika, životní styl, stávající onemocnění (diabetes, vysoký tlak), psychologické faktory (deprese, vůle) a individuální návyky (alkohol, závislost na lécích). Při onemocnění se lidský organismus začne bránit díky imunitnímu systému. Existují tři mechanismy, pomocí kterých se tělo začne bránit. První z nich jsou obranné faktory získané při narození. Dále se uplatňuje imunita získaná po předchozím styku s původcem a posledním mechanismem je přirozená imunita, kterou si jedinec buduje celý život prostřednictvím svého životního stylu (Tuček a další, 2016).

3.1.1 Epidemie a pandemie

Od nepaměti lidstvo děsily různé epidemie. Obecně je epidemie definována jako výskyt infekčního onemocnění, které převyšuje předpokládané hodnoty na určitém místě v určitém čase (Göpfertová a Šmerhovský, 2015). Průběh epidemie byl vždy z počátku nenápadný. Potenciální hrozbu si lidé začali uvědomovat až ve chvíli, kdy počet mrtvých nabýval děsivých hodnot. S epidemií úzce souvisí i pojem pandemie. Pandemií označujeme patogen (vir nebo bakterii), který putuje od jednoho státu ke druhému, případně z kontinentu na kontinent a tím se rozšiřuje. Oproti epidemii není omezena časem. Aby samotná pandemie mohla vzniknout, je k tomu potřeba nový typ patogenu, se kterým organismus ještě nepřišel do styku. Kvůli tomu, že tělo nemá vytvořené žádné protilátky, může se nákaza šířit rychleji napříč všemi kontinenty (Ministerstvo zdravotnictví, 2020a).

Koronavirus – SARS

Koronavirus je označení virů, které spadají do čeledi Coronaviridae. Kromě jiných nemocí vyvolává i onemocnění zvané SARS (Syndrom akutního respiračního selhání). Virus

se poprvé objevil na konci roku 2002 v provincii Guangdong na jihu Číny, kde byly zaznamenány první případy nakažených. Díky globalizaci se vir začal rozšiřovat z Číny a Hongkongu do celého světa (Konvalinka a Machala, 2012). Nejvíce postiženými státy byl Hongkong, Tchaj-wan, Čína, Singapur a Kanada. Aby se zabránilo dalšímu šíření mezi širokou veřejností, uzavírali se nemocnice, školy a některé územní celky. V oblasti školství, letecké dopravy, infrastruktury a zaměstnanosti měla pandemie i velký ekonomický dopad. Nákaza koronavirem byla pro celý svět hrozbou, a proto bylo nutné okamžitě reagovat a sjednotit zdravotnické postupy na mezinárodní úrovni. Realizovaly se základní protiepidemická opatření jako například izolace některých oblastí, nařízení karantény nebo kontrola infekcí. Světová zdravotnická organizace (WHO) zorganizovala síť 11 světových laboratoří, které spolupracovaly na identifikaci původce. Díky rychlé komunikaci a efektivní vědecké kooperaci byl původce nákazy znám během měsíce. Konec pandemie přišel o několik měsíců později, kdy na začátku července WHO vyhlásila, že již nebyl zaznamenán nový případ přenosu nákazy. Během celé pandemie bylo nakaženo přes 8000 osob, z nichž 812 zemřelo (Prymula a Šplíňo, 2006).

Koronavirus – SARS-CoV-2

Od konce roku 2019 se lidská populace potýká s novým kmenem koronaviru SARS-CoV-2, který způsobuje onemocnění označené jako Covid-19. Vir koronaviru, který již v minulosti zasáhl celý svět, způsobuje onemocnění jak u lidí, tak i u zvířat. U člověka může vyvolat obvyklé nachlazení, dýchací potíže, kašel nebo teplotu, ale i akutní respirační syndrom neboli SARS či MERS (Middle East Respiratory Syndrome). Jeho původ je přisuzován čínskému městu Wu-Chan v provincii Chu-pej, kde se poprvé nový kmen koronaviru objevil. Za zdroj nákazy je označeno tržiště s nabídkou zvířat od pytláků, kde přenašečem tohoto viru je pravděpodobně netopýr. Z něj se vir dál přenesl na jiná zvířata jako jsou prasata nebo cibetky, od kterých se nakonec nakazili lidé (Heller, 2020). WHO pracuje s další možnou teorií, kdy vznik nákazy zapříčinil možný únik z chemické laboratoře ve Wu-Chanu, kde se podobný vir zkoumal. Nemoc se postupně začala šířit do okolních zemí a dál do všech kontinentů kromě Antarktidy, která dlouhé měsíce odolávala nákaze koronavirem. V Evropě byl nový kmen koronaviru odhalen 24. 1. 2020 ve Francii, která zaznamenala první případy nákazy. O pár dní později první nakažené ohlásily i další evropské státy jako Německo, Itálie, následovala Belgie, Španělsko, Finsko a mimo jiné i Česká republika.

3.2 Protiepidemická opatření

Protiepidemická opatření se uplatňují na vyloučení některé z podmínek (zdroj původce, přenos nákazy, vnímaná populace), aby přerušily proces šíření nákazy. Opatření mohou být preventivní, využívající se před vznikem nákazy nebo represivní s konkrétními úkoly při již vzniklém ohnisku (Tuček a další, 2016).

3.2.1 Preventivní protiepidemická opatření

Preventivní protiepidemická opatření mají za primární cíl zamezit vzniku nákazy a další šíření v populaci. Mezi základní opatření je zvýšená hygiena mezi obyvateli. Lidé by měli dodržovat hygienické předpisy nejen v práci při výrobě a manipulaci s potravinami, ale i v běžném životě. Jedním z dalších opatření je očkování. Proti některým nemocem je v České republice očkování povinné u novorozených dětí, u starších dětí a dospělých lidí pouze dobrovolné. Cílem opatření je získat kolektivní imunitu proti dané nákaze. Díky proočkovanosti velké části populace se podařilo vymýt například pravé neštovice. Proti šíření nákazy je potřeba také si vést evidenci tzv. nosičů, které je potřeba pravidelně lékařsky vyšetřovat a léčit. Kvůli velkému riziku přenosu původce (TBC, HIV) na jiného člověka, nosiči nesmějí provádět činnosti, kde by ohrozili jiné osoby. Z pohledu epidemiologie je závažné pro nosiče vykonávat činnost ve zdravotnictví, potravinářství nebo pracovat s dětmi. Obdobné opatření, jako je zvýšená hygiena, je preventivní dezinfekce, která má za cíl snižovat počty patogenních zárodků ve venkovních prostorech. Používá se v nemocničních zařízeních, veřejných budovách nebo prostředcích hromadné dopravy. Prováděná je také v zemědělství, například v podobě pasterizace mléka. V rámci cestovního ruchu a dovozu některých komodit je důležitá ochrana hranic. Tento soubor opatření spočívá v ochraně před nákazou zavlečenou ze zahraničí. Je tedy nutné zvýšit pozornost na osoby, které se vrací ze zemí s vysokým výskytem přenosných nemocí. Opatření se týká i dovážených komodit jako potraviny a zvířata. Při překročení hranic musí dovozce disponovat osvědčením od veterinárních nebo zdravotnických orgánů o nezávadnosti dovážené komodity. Posledním z opatření je výchova ke zdraví. To má za úkol v rámci prevence upozornit a zvýšit uvědomění lidí na možný výskyt infekčních nemocí. Proto se doporučuje zařadit do školních osnov i otázky z oblasti epidemiologie a hygieny (Tuček a další, 2016).

3.2.2 Represivní protiepidemická opatření

Represivní opatření mají oproti preventivním za úkol odstranit již vzniklé ohnisko nákazy a spolu s tím znemožnit dalšímu šíření. Ohniskem se rozumí místo se zdrojem nákazy a jeho blízké okolí. Základním kamenem pro účinná opatření při vzniku ohniska je správná diagnóza onemocnění. K tomu napomáhá epidemiologická anamnéza a laboratorní vyšetření. Po stanovení diagnózy je nutné okamžitě ohlásit infekční onemocnění orgánu veřejného zdraví, což je Ministerstvo zdravotnictví ČR, příslušná krajská hygiena. Následuje izolace nemocného nebo celé oblasti, kde ohnisko vzniklo, aby se zabránilo přenosu. Okamžitě je zahájeno epidemiologické pátrání po zdroji nákazy a osobách, které mohly být ve styku s nakaženým. Na základě informací o nakažených a kontaktech s nimi se stanoví zdroj a cesta přenosu. Aby se co nejrychleji přerušil proces šíření a zlikvidovalo ohnisko nákazy, dostává se uzavřená oblast do protiepidemického režimu, ve kterém jsou různá opatření v podobě:

- aktivního hledání nových nakažených osob,
- zavedení karanténních opatření (lékařský dohled, zvýšený zdravotnický dozor, karanténa),
- dezinfekce v ohnisku nákazy,
- podávání léků,
- kontrola opatření základní hygieny,
- poučení postižených a ohrožených osob o způsobu chování při nákaze (Tuček a další, 2016).

Veškerá zavedená opatření musí být jednoduše vykonatelná, pochopitelná, realizovatelná a funkční. Z toho důvodu se denně provádí kontrola a hodnocení opatření pověřeným epidemiologem. V okamžiku, kdy ohnisko nákazy je odstraněno a epidemie je na ústupu, dochází v mnoha případech k rozvolňování opatření a k typovým postupům:

- ukončení krizového stavu,
- ukončení opatření u poskytovatelů zdravotních služeb,
- ukončení mimořádných opatření ze strany orgánu ochrany veřejného zdraví,

- nařízení orgánu ochrany veřejného zdraví na provedení závěrečných opatření (Tuček a další, 2016).

3.2.3 Opatření proti nákaze SARS-CoV-2 na úrovni státu

Za řešení krizové situace odpovídá vláda ČR nebo krajský úřad, který spolupracuje s orgánem ochrany veřejného zdraví. Odpovědnost těchto krizových orgánů závisí na území, které bylo zasaženo nebo na krizovém stavu. V případě, že za řešení krizové situace odpovídá vláda ČR, vydává na doporučení Ministerstva zdravotnictví krizová opatření. Dále Ministerstvo zdravotnictví ČR jako orgán ochrany veřejného zdraví vydává mimořádná opatření na zabránění šíření nákazy. Na úrovni regionu odpovídá za řešení krizové situace krajský úřad. Vystupuje jako poradní orgán Krajské epidemiologické komisi a zároveň odpovídá za to, aby na svém území byly zajištěny zdravotní služby (Holec, 2021).

Následující část je věnována vybraným opatřením učiněným vládou ČR a Ministerstvem zdravotnictví v období od 1. 3. 2020 do 31. 3. 2021.

Nouzový stav – krizové opatření

Nouzový stav je zakotven v zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Jeho vyhlášení uskutečňuje vláda ČR, respektive předseda vlády v případech, kdy je ohrožen život, majetek, zdraví nebo bezpečnost. Za vyhlášením nouzového stavu stojí průmyslové nebo ekologické havárie, živelní pohromy nebo různé vážné nehody. Nouzový stav se vyhláší nejdéle na 30 dní, a to na celé území nebo určitou část. V případě, že je nutné nouzový stav prodloužit, musí vláda ČR o to nejprve požádat Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR a předložit dostatečné argumenty k tomu (Zákon č. 110/1998 Sb.).

Lockdown – krizové opatření

Zákaz volného pohybu osob či lockdown je opatření, kdy na území státu je vyhlášena celoplošná karanténa. Lidé například nemohou opustit území okresu nebo se mohou pohybovat jen několik set metrů od svého bydliště. Ve většině případů jsou povoleny pouze cesty do zaměstnání, k lékaři nebo na nákupy. Při opuštění okresu je potřeba mít u sebe čestné prohlášení s odůvodněním své cesty nebo smlouvu o pracovním poměru v případě cesty do zaměstnání (vláda ČR, 2020a).

Uzavření škol a školských zařízení – krizové opatření

Opatřením na území ČR se nevyhly ani školy a školská zařízení. Opatření vyhlášená vládou ČR omezilo jejich provoz a týkalo se všech škol, středisek poskytující volnočasové aktivity, školních klubů a zařízení umožňující ubytování žákům a studentům. Veškerá výuka musela být přesunuta do virtuálního prostředí. Výjimku v tomto opatření dostali pouze studenti, kteří docházeli na praxe v oborech zdravotnických a lékařských studií, na laboratorní výuku, nebo studenti v doktorském studijním programu. Mimo jiné byli studenti a žáci lékařských fakult a středních zdravotnických škol povoláni do nemocnic, kde pomáhali nakaženým pacientům (Vláda ČR, 2020b).

Program Antivirus – krizové opatření

Antivirus byl klíčovým ekonomickým opatřením, které napomáhalo zmírňovat dopady epidemie u firem a jejich zaměstnanců a zároveň kompenzoval jejich vynaložené prostředky. Podle účelu kompenzace se program dělil na 3 režimy, A, B a režim A Plus. V režimu A byla kompenzace určena zaměstnavatelům, kteří museli omezit nebo uzavřít provoz z důvodu vydaných opatření nebo kvůli nařízené karanténě jejich zaměstnance. Režim B byl určen zaměstnavatelům, jejichž dostupnost vstupů byla omezena, poptávka po výrobcích a službách firmy se zmenšila, nebo postrádali z důvodu péče o dítě nebo karantény velkou část zaměstnanců. V rámci režimu A Plus byla náhrada stanovena zaměstnavatelům, kteří museli kvůli opatřením zavřít či omezit provoz. Šlo o období režimu A i přesto, že se režim A Plus netýkal nařízené karantény pro zaměstnance (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021).

Kurzarbeit – krizové opatření

Zkrácená pracovní doba neboli kurtzarbeit je druh státní podpory pro zaměstnavatele. Spadá pod ekonomická opatření zavedená na pomoc firmám. Stát přispívá zaměstnavateli na mzdu a odvody po dobu, kdy zaměstnanec nevykonává svoji práci. Kurzarbeit nahradil předešlý program Antivirus, který pro zaměstnavatele nesplňoval představu pomoci. Vzhledem k náročnosti na zaměstnavatele, kteří v mnoha případech na tuto podporu vůbec nedosáhnou. Toto opatření má stálá pravidla nejen pro epidemii SARS-CoV-2, ale i pro jiné situace. I u kurzarbeitu platí, že je příspěvek zaměstnanci vyplácen celý měsíc, ve kterém nevykonává svoji práci. O typu překážky, která brání běžnému pracovnímu režimu, informuje zaměstnavatel své zaměstnance písemnou formou. Tato překážka musí souviset s mimořádnou událostí předvídanou nařízením vlády (Zhejbalová, Droscová a Rösler, 2021).

Karanténní opatření – mimořádné opatření

Karanténní opatření jako celek se skládá ze tří opatření. Pojem karanténa znamená oddělit zdravou osobu od ostatních jedinců. Důvodem oddělení zdravé osoby do karantény může být styk s nakaženým jedincem během inkubační doby nebo zdržování se v místě ohniska nákazy. Jejím cílem je tedy zabránit přenosu nákazy v době, kdy by se infekční onemocnění mohlo šířit. Druhé opatření v podobě lékařského dohledu spočívá v povinnosti podezřelé osoby z nákazy pravidelně docházet k lékaři na různá vyšetření, případně sledovat svůj zdravotní stav. V situaci, kdy se objeví stanovené příznaky, je nutné neprodleně tuto skutečnost oznámit svému lékaři či příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví. Posledním z karanténních opatření je zvýšený zdravotnický dozor. Při něm se provádí lékařský dohled nad osobou, která je taktéž podezřelá z nákazy infekčního onemocnění. Během této skutečnosti jsou osobě omezeny pracovní podmínky nebo nařízen zákaz činnosti (Státní zdravotní ústav, 2020).

Zakrytí dýchacích cest a rozestupy – mimořádné opatření

Ochrana dýchacích cest je při přenosu kapénkové infekce velice důležitá. Člověk se může chránit obyčejným šátkem, šálou, rouškou nebo respirátorem s třídou ochrany FFP1, FFP2 nebo FFP3. Zakrytí úst a nosu napomáhá snižovat šíření virů do prostoru a zároveň chrání jednotlivce od nákazy. S nošením ochranných pomůcek je spojeno dodržování distanční vzdálenosti minimálně 2 metry. Důvodem rozestupů jsou kapičky sekretu dostávající se z těla mluvením, kašlem nebo smíchem. Bez bariéry v podobě roušek či respirátorů mohou překonat vzdálenost 2 metrů při kašli a při kýchnutí 6 metrů (Ministerstvo zdravotnictví, 2021a).

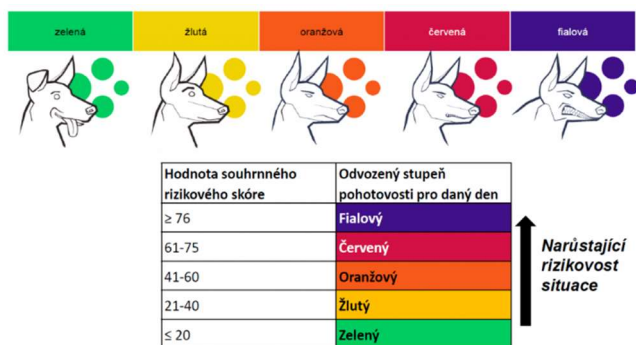
Očkování – mimořádné opatření

Očkování se řadí mezi preventivní opatření. Jak již bylo zmíněno výše, velký význam očkování spočívá v kolektivní imunitě, díky které se nákazy mohou potlačit nebo zcela vymýtit. Od určitého věku je očkování zcela dobrovolné, jako v případě očkování proti koronaviru. Od 15. 1. 2021 byl poprvé spuštěn rezervační systém na očkování. Evropská komise po schválení Evropské agentury pro léčivé přípravky rozhodla o třech společnostech, od kterých bude dodávat vakcíny státům Evropské unie. Mezi společnostmi se řadí německá firma BioNTech ve spolupráci s americkou společností Pfizer, americká společnost Moderna a britsko-švédská AstraZeneca (Ministerstvo zdravotnictví, 2021b).

PES – mimořádné opatření

Protiepidemický systém neboli PES, byl systém, který mapoval epidemiologickou situaci ve všech 14 krajích. Kvůli přehlednosti byl PES rozdělen barevně do pěti úrovní – zelená, žlutá,

oranžová, červená, fialová. Každá barva znázorňovala stupeň pohotovosti podle rizikového skóre, které bylo u samotné barvy v rozmezí 20 bodů. Na skóre dále navazovala určitá opatření související s nošením roušek, otevíráním škol, nákupy, volným pohybem, shromažďováním, návštěvami v nemocnicích a v neposlední řadě s nouzovým stavem, který musel být vyhlášen při všech stupních. Jeho cílem byla srozumitelnost opatření a dokázat předpovědět epidemiologickou situaci (Ministerstvo zdravotnictví, 2020b).

Obrázek 1– PES: Protiepidemický systém ČR

Zdroj: (Ministerstvo zdravotnictví, 2020b)

Semafor – mimořádné opatření

Systém Semafor ukazuje jednotlivé okresy krajů podle závažnosti nákazy koronavirem SARS-CoV-2. Semafor je rozdělen podle stupně pohotovosti na 4 barvy – bílou, zelenou, žlutou a červenou. Nejnižší stupeň rizika představuje barva bílá, ve které se v době zavedení Semaforu nacházela většina okresů kromě 9 spadajících do zelené. Ta upozorňuje na výskyt nákazy, ale bez komunitního přenosu. Zbývající dvě barvy varují před nákazou s možným komunitním přenosem a přenosem, který dlouho v okrese přetrvává (Ministerstvo zdravotnictví, 2020c).

4 VÝZKUM OPATŘENÍ PROTI SARS-CoV-2 V OLOMOUCKÉM KRAJI

Opatření, která uskutečnil Olomoucký kraj na zabránění šíření nákazy koronaviru SARS-CoV-2 byla analyzována pomocí veřejně dostupných zdrojů. Pro finanční oblast byl využit rozpočet a rozpočtová opatření Olomouckého kraje a rozhodnutí hejtmana k samotným opatřením. Pro výzkum byla dále vybraná metoda polostrukturovaného rozhovoru, který se uskutečnil se zástupcem Krajského úřadu Olomouckého kraje. Pokládání otázek se týkalo opatření, která uskutečnil kraj, jejich financování a následná interpretace občanům za období od března 2020 do března 2021. Průběh a obsah rozhovoru tvoří obě strany zainteresované do rozhovoru, ale účel a struktura závisí z velké části na osobě, která o rozhovor požádala. Polostrukturovaný rozhovor se používá v případě, je-li přesně nadefinován problém, který je předmětem výzkumu. Od začátku výzkumu se rozhovor zaměřuje již na konkrétní témata a otázky. Na začátek je potřeba si připravit okruhy na dané téma nebo otevřené otázky, na které dotazovaný bude odpovídat. V rámci příprav je také dobré si vytvořit rámcovou tematickou osnovu či naformulovat a přesně seřadit vytvořené otázky. V případě rozhovoru s vytvořenou osnovou se pořadí témat může měnit a tazatel na odpovědi od dotazovaného reaguje flexibilněji. Díky osnově je zaručeno, že všechny otázky, které měly být položeny tazatelem, budou zodpovězeny. U tazatelů s vytvořeným scénářem v podobě přesně seřazených otázek je naopak důležité toto řazení dodržet. Kvůli tomu je potřeba si předem promyslet, jak otázky seřadit. Již v probíhajícím rozhovoru, pokud není odpověď na otázku srozumitelná, se tazatel může dále doptávat, dokud mu odpověď není jasná. Výhodou rozhovoru je jeho flexibilita a otevřenost, která umožňuje oběma stranám průběžně si ujasňovat smysl otázek a odpovědí. Zároveň má dotazovaný obrovský prostor na vyjádření vlastních myšlenek a názorů. I tazatel má při rozhovoru dostatečnou volnost na improvizaci a reakce na určité situace a nová témata, která se mohou vyskytnout během rozhovoru (Novotná, Špaček a Šťovíčková, 2019). Na základě dostupných dat pak byly definovány silné a slabé stránky a navržena doporučení.

4.1 Charakteristika Olomouckého kraje

Olomoucký kraj v rámci všech 14 krajů patří mezi menší kraje. Počtem obyvatel, které sčítá přes 600 000, se řadí k šestému nejlidnatějšímu kraji v České republice. Rozkládá se na území střední a severní části Moravy. Je tvořen 5 okresy – Olomouc, Prostějov, Šumperk, Jeseník a Přerov. Tento kraj jako jeden z mála je velice rozmanitý, najdou se v něm jak hory,

tak úrodný region Haná táhnoucí se od Olomouce ke Kroměříži. Pro milovníky historie je zde plno zámků a hradů. Jeden z nejkrásnějších hradů je hrad Bouzov, který je vyhledáván filmaři pro svůj pohádkový vzhled. Krajským městem je město Olomouc. Pyšní se Univerzitou Palackého, která je první nejstarší na Moravě a druhá v České republice. Město je známé svými významnými institucemi jako například Vrchní soud, Arcibiskupství, řada kostelů a katedrál. V centru města je možné objevit radnici se starobylym orlojem a sloup Nejsvětější Trojice, který je mimo jiné zapsán do seznamu UNESCO. Celé historické jádro je městskou památkovou rezervací. Olomouc je známá i pro řadu kulturních akcí, které se zde pořádají. Mezi nejznámější patří Akademie Film Olomouc s letitou tradicí a mezinárodní účastí a velmi oblíbená Flora Olomouc, která je taktéž mezinárodní akcí zaměřenou na květiny a jejich pěstování. Koná se dvakrát do roka, kdy na jaře návštěvníky potěší záplavou tulipánů a jarních květin, a na podzim je to vyznání růžím (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2022a).

4.2 Opatření proti SARS-CoV-2 na území Olomouckého kraje

Pro ochranu svých občanů vynaložil Olomoucký kraj mnoho úsilí. Na takovou krizovou událost nebyl nikdo připraven. Nákaza, která v České republice byla teprve krátce, zasáhla tento kraj nejvíce. Z toho důvodu musel kraj okamžitě jednat a učinit rázná opatření, aby se nákaza nového typu koronaviru potlačila a dále nešířila. Od začátku epidemie v Olomouckém kraji, tedy od března 2020 do března 2021 byla vydána tato opatření:

- nákupy ochranných prostředků a dezinfekce včetně jejich distribuce,
- uzavření oblasti Litovelska a Uničovska,
- péče o děti a mládež po dobu nouzového stavu,
- zákaz vstupu bez ochrany dýchacích cest,
- regulační opatření pro regionální dopravce,
- pracovní příkazy (Hložková, 2021).

Nákup ochranných prostředků a jejich distribuce

Zakrytí dýchacích cest je považováno za jednu z účinných obran, aby člověk nebyl přímo vystaven nákaze. Z toho důvodu kraj ze začátku epidemie začal nakupovat ochranné prostředky a dezinfekce, které dále ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem Olomouckého kraje

distribuoval do sociálních zařízení, škol a školských zařízení. Jednou z konkrétních škol byla Střední škola polytechnická v Olomouci. Ochranné prostředky byly dodány i pracovníkům mobilních odběrových míst, kteří byli v každodenním kontaktu s nakaženými (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020a).

Uzavření oblasti Litovelska a Uničovska

Důvodem uzavření a zabránění dalšímu šíření byl výskyt ohnisek nákazy SARS-CoV-2. Opatření bylo vydáno Krajskou hygienickou stanicí s platností od 16. 3. 2020 na dobu 14 dní. Na uzavření se podílel i kraj, který byl v neustálém kontaktu s uzavřenými obcemi a složkami IZS. Občané 21 obcí (Obrázek 2) žijící v těchto oblastech měli zákaz opustit území obce a pohybovat se mimo jejich bydliště. Kvůli tomu byly veškeré dálniční sjezdy a hranice oblastí hlídány a kontrolovány Armádou ČR ve spolupráci s Policií ČR. Na tuto činnost bylo vyčleněno 160 policistů a 475 vojáků. Výjimkou byly pouze cesty do zaměstnání, k lékaři nebo pro nákup základních potravin. Bylo zřízeno i mobilní odběrové místo, kde odebrání vzorků měl na starosti odběrový tým v podobě 15 příslušníků Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje. Dalších 27 hasičů bylo vyškolen na pomoc Krajské hygienické stanici při trasování dalších potenciálních nakažených osob. Pro občany byla zřízena polní ambulance na Nových Zámcích u města Litovel, která poskytovala zdravotnickou péči pro osoby se špatným zdravotním stavem, nevztahující se na onemocnění koronavirem (Hložková, 2021).

Obrázek 2– Uzavřené obce v Olomouckém kraji

Zdroj: (Česká televize, 2020)

Péče o děti a mládež po dobu nouzového stavu

Posledním opatřením bylo vykonávání péče o děti a mládež v období nouzového stavu. Týkalo se to dětí a mládeže jejichž rodiče nemohli poskytnout kvalitní péči kvůli vzniklé mimořádné události typu epidemie. Většinou se jednalo o rodiče z řad příslušníků IZS, zdravotní sestry v první linii, lékaře, pracovníky sociálních zařízení, zaměstnance orgánů ochrany veřejného zdraví, obecní policie, pedagogické pracovníky a další. Tato péče byla nařízena organizacím v podobě mateřských a základních škol (Okleštěk, 2020a).

Zákaz vstupu bez ochrany dýchacích cest

S nákupem ochranných prostředků vyhlásil hejtman kraje další opatření, které zakazovalo vstup a pohyb ve vnitřních prostorách bez zakrytí úst a nosu rouškou, respirátorem nebo šátkem. Toto opatření bylo vyhlášeno o dva dny dříve než opatření stejného charakteru, které vyhlásila vláda ČR v rámci nouzového stavu. Zákaz platil pro prostory zdravotnických a sociálních zařízení, veřejnou hromadnou dopravu, provozovny, které měly povolení podnikat za nouzového stavu, lékárny a pošty, sídla správních orgánů a další. Dodržování opatření bylo následně kontrolováno bezpečnostními sbory, orgány krizového řízení a ozbrojenými silami, tedy i Armádou České republiky (Okleštěk, 2020b).

Regulační opatření pro regionální dopravce

Následně po uzavření 21 obcí, vydal hejtman regulační opatření v dopravě. Opatření se týkalo celého území Olomouckého kraje. Společnosti, kterých se toto opatření týkalo byly: First Transport Lines a. s. (FTL), ARRIVA MORAVA a. s., VOJTILA TRANS s. r. o. a České dráhy a. s. Ve veřejné linkové dopravě byl nástup možný pouze druhými nebo dalšími dveřmi, ne předními dveřmi u řidiče. Zároveň cestující nebyli odbavováni osobně řidičem a nebylo možné se odbavit i tzv. odbavovacím zařízením. Jednotliví dopravci museli přední prostory vozidel zatarasit a přední dveře označit zákazem vstupu. Vlaková doprava měla v opatření jen dvě nařízení, a to minimální styk cestujících s vlakovým personálem a stejně jak v linkové dopravě cestující nemohli být odbaveni (Okleštěk, 2020c). Pro zabránění dalšího šíření nákazy SARS-CoV-2 byly nakoupeny chemické prostředky, díky kterým mohly být prostory vozidel veřejné linkové dopravy pravidelně dezinfikovány.

Pracovní příkazy

V době epidemie, kdy nemocnice nestíhaly, neměly dostatek personálu a byly značně vyčerpány, bylo vydáno rozhodnutí hejtmana o pracovní povinnosti, o které si zažádala Fakultní nemocnice Olomouc. Tato povinnost se netýkala pouze zaměstnanců nemocnic, ale i studentů

a mediků nelékařských zdravotnických fakult a lékařských fakult Univerzity Palackého. Celkový počet byl cca 700 studentů, kteří se do pomoci zapojili. Na lékařské fakultě se pracovní příkaz týkal především studentů 5. ročníku zubního lékařství a 4. a 5. ročníku všeobecného lékařství. Největší pomoc zaměřila do Fakultní nemocnice Olomouc, zbytek studentů vypomáhal v jiných nemocnicích jako jsou nemocnice společnosti Agel, v Šumperku nebo Zlíně. Pomoc poslala i fakulta zdravotnických věd, která poskytla 162 studentů bakalářského studia a 154 studentů v navazujícím magisterském studiu (Česká tisková kancelář, 2020).

4.3 Financování opatření Olomouckého kraje v letech 2020 a 2021

Rozpočet Olomouckého kraje v oddílu Bezpečnost a veřejný pořádek, kde je zároveň i rezerva na krizová opatření, byl v roce 2020 schválen ve výši 26,174 mil. Kč. Finanční prostředky nebyly dostačující vzhledem k rozjíždějící se epidemii a rozpočet musel být během roku navýšen na částku 62,38 mil. Kč. Tyto finanční prostředky mimo jiné byly použity hlavně na opatření vyhlášená krajem. Rezerva v tomto roce byla 4,5 mil. Kč, která byla následně snížena na částku 672 tis. Kč. Tyto finanční prostředky byly zcela vyčerpány na mzdové náhrady. Pokračující epidemie v roce 2021 vyžadovala zvýšení peněžních prostředků v rozpočtu, a to ve výši 38,64 mil. Kč. Ani takto navýšená částka nestačila a bylo třeba opětovného navýšení na částku 69,72 mil. Kč. Rezerva v roce 2021 byla schválena ve výši 6 mil. Kč a následně během roku byla snížena na 2,8 mil. Kč. Důvodem snížení schválené rezervy bylo nečerpání finančních prostředků (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2022b).

Výdaje Olomouckého kraje na opatření

Velkou část výdajů tvořily v začátcích epidemie, tj. březen 2020 především nákupy ochranných prostředků a dezinfekcí. Celková částka za tyto nákupy činila 41 mil. Kč. Do vynaložených finančních prostředků byly zahrnuty další dvě položky. Jednalo se o přesun peněz na Střední školu polytechnickou v Olomouci s částkou 56,5 tis. Kč a mobilní odběrová místa, kterým bylo posláno 1,1 mil. Kč. Poslané finanční prostředky sloužily na nákup ochranných prostředků a dezinfekcí pro zaměstnance střední školy a pracovníky odběrových míst. Na uzavření oblastí Litovelska a Uničovska bylo vynaloženo přibližně 1,5 mil. Kč. Finanční prostředky byly použity zejména na zásobování uzavřených obcí, stravování příslušníků IZS a na celkové uzavření a střežení hranic. Kromě nezbytných nákupů věnoval Olomoucký kraj dva finanční dary v celkové výši 1,7 mil. Kč. Oba dary byly věnovány organizacím, které z nařízení hejtmana pečovaly o děti a mládež v období nouzového stavu. Veškeré výdaje na opatření financované z krajského rozpočtu dohromady činily 44,2 mil. Kč

(Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020b). Opatření v podobě zákazu vstupu bez ochrany dýchacích cest nebylo nutné financovat. Jednalo se pouze o nařízení, které občané Olomouckého kraje museli dodržet.

Tabulka 1 – Výdaje na opatření z krajského rozpočtu za roky 2020 a 2021

Položky	Částka v mil. Kč
Nákup ochranných prostředků	41,0
Uzavření oblastí Litovelska a Uničovska	1,5
Péče o děti a mládež po dobu nouzového stavu	1,7
Celkem	44,2

Zdroj: vlastní zpracování podle (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020b)

Vzorec pro výpočet výdajů na opatření hrazená krajem

$C_{\text{Nákup ochranných prostředků}} \dots \dots \dots 41 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Uzavření oblastí Litovelska a Uničovska}} \dots \dots 1,5 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Péče o děti a mládež po dobu nouzového stavu}} \dots \dots \dots 1,7 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Celkem}} = C_{\text{Nákup ochranných prostředků}} + C_{\text{Uzavření oblastí Litovelska a Uničovska}} + C_{\text{Péče o děti a mládež po dobu nouzového stavu}}$

$$C_{\text{Celkem}} = 41 + 1,7 + 1,5$$

$$C_{\text{Celkem}} = 44,2 \text{ mil. Kč}$$

Výdaje hrazené z jednotlivých ministerstev

Některá opatření vyhlášená Olomouckým krajem nebyla financována z rozpočtu kraje, ale ze státního rozpočtu prostřednictvím ministerstev, pod které tato opatření spadají. Těmito ministerstvy jsou Ministerstvo dopravy ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ministerstvo financí ČR. Na opatření regulující dopravu u regionálních dopravců, vyčlenilo Ministerstvo dopravy ČR částku 6,4 mil. Kč. Finanční prostředky sloužily na nákup chemických prostředků a služeb spojené s dezinfekcí prostoru vozidel hromadné dopravy. Dalším z ministerstev bylo Ministerstvo zdravotnictví ČR, které hradilo opatření v oblasti zdravotní péče. První uhrazená částka v hodnotě 424 tis. Kč sloužila na peněžní náhrady za pracovní příkazy v době nouzového

stavu. Jednalo se zejména o mzdové náhrady zaměstnanců zdravotnických zařízení a studentů lékařských a nelékařských fakult. Další hrazené výdaje na opatření se týkaly finančního ohodnocení pro zaměstnance lůžkové péče s celkovou částkou 32,5 mil. Kč. Finanční obnos byl zaslán do dvou zdravotnických zařízení – Dětské centrum Ostrůvek a Odborný léčebný ústav Paseka, která stejně jak Fakultní nemocnice Olomouc také poskytovala lůžkovou péči pro pacienty nakaženými koronavirem. Na žádost Olomouckého kraje poskytlo Ministerstvo financí ČR v roce 2020 finanční pomoc ve výši 10 mil. Kč a v dalším roce 2021 přispělo taktéž částkou 10 mil. Kč. Finanční prostředky nebyly určeny na žádné konkrétní opatření na úrovni kraje, ale sloužily k zajištění prvotních nákladů na akce provedené krajem a dofinancování všech opatření. Celkové výdaje na opatření hrazené ministerstvy a finanční pomoc od Ministerstva financí České republiky dosáhly celkové výše 59,3 mil. Kč. (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020c)

Tabulka 2 – Výdaje na opatření hrazené ministerstvy za roky 2020 a 2021

Položky	Ministerstva	Částka v mil. Kč
Nákup chemických prostředků a služeb	Ministerstvo dopravy ČR	6,4
Mzdové náhrady	Ministerstvo zdravotnictví ČR	0,42
Finanční ohodnocení za lůžkovou péči	Ministerstvo zdravotnictví ČR	32,5
Finanční pomoc	Ministerstvo financí ČR	20,0
Celkem		59,3

Zdroj: vlastní zpracování podle (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020c)

Vzorec pro výpočet výdajů na opatření hrazené ministerstvy

$C_{\text{Nákup chemických prostředků a služeb}} \dots \dots \dots 6,4 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Mzdové náhrady}} \dots \dots \dots 0,42 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Finanční ohodnocení za lůžkovou péči}} \dots \dots \dots 32,5 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Finanční pomoc}} \dots \dots \dots 20 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Celkem}} = C_{\text{Nákup chemických prostředků a služeb}} + C_{\text{Mzdové náhrady}} + C_{\text{Finanční ohodnocení za lůžkovou péči}} + C_{\text{Finanční pomoc}}$

Finanční pomoc

$C_{\text{Celkem}} = 6,4 + 32,5 + 0,42 + 20$

$C_{\text{Celkem}} = 59,3 \text{ mil. Kč}$

Důsledkem epidemie se výrazně změnil rozpočet kraje. Kvůli nákladným opatřením musel být rozpočet v oblasti zajišťující bezpečnost skokově navýšen. V případě sečtení všech výdajů na opatření a částky ze státního rozpočtu by zůstaly stejné, tak celková částka činní 103,5 mil. Kč.

Tabulka 3 – Celkové výdaje na krajská opatření za roky 2020 a 2021

Položky	Částka v mil. Kč
Celkové výdaje na opatření hrazené krajem	44,2
Celkové výdaje na opatření hrazené ministerstvy	59,3
Celkem	103,5

Zdroj: vlastní zpracování podle (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020c)

Vzorec pro výpočet celkových výdajů na krajská opatření

$C_{\text{Výdaje na opatření hrazené krajem}} \dots \dots \dots 44,2 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Výdaje na opatření hrazené ministerstvy}} \dots \dots \dots 59,3 \text{ mil. Kč}$

$C_{\text{Celkem výdaje na opatření}} = C_{\text{Výdaje na opatření hrazená krajem}} + C_{\text{Výdaje na opatření hrazená ministerstvy}}$

$C_{\text{Celkem výdaje na opatření}} = 44,2 + 59,3$

$C_{\text{Celkem výdaje na opatření}} = 103,5 \text{ mil. Kč}$

4.4 Krizová komunikace opatření Olomouckého kraje

Olomoucký kraj o svých záměrech a opatřeních informoval své občany od začátku epidemie. Hejtman kraje na svých sociálních sítích prostřednictvím videí informoval občany o situaci v jejich kraji a v příspěvcích za pomoci tabulek a grafů interpretoval vývoj šíření nákazy. Následně po uzavření 21 obcí, byl vytvořen web [krajpomaha.cz](https://www.krajpomaha.cz)¹, zaměřující se na nákazu SARS-CoV-2 v Olomouckém kraji. Kromě informací a opatření zavěšené na novém webu, nechával krajský úřad jednotlivá rozhodnutí hejtmána vyvěsit i na úřední desku Olomouckého kraje, která pro tyto účely slouží. Hned po vyvěšení se všechna sdělení dále

¹ Olomoucký kraj. *Kraj pomáhá*. [online]. Olomouc: 2020 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://www.krajpomaha.cz/>.

předávala krizovým štábům obcí s rozšířenou působností v kraji a organizacím (školy, sociální zařízení, nemocnice), kterých se sdělení týkala (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020d).

Při probíhající mimořádné události se stává, že její situace a vývoj se může změnit ze dne na den, někdy i z hodiny na hodinu. Na to byl kraj také připraven a své informace aktualizoval neprodleně, a to i o víkendech, prostřednictvím webu a úřední desky. Zejména starší občany informoval Olomoucký kraj o opatřeních a činnostech prostřednictvím regionální televizní stanice TV Morava a Olomoucká televize. Největším zdrojem informací pro obyvatele Olomouckého kraje byl zaručeně již zmíněný web krajpomaha.cz. Cílem webu je dostupnost k veškerým informacím a radám týkající se epidemie koronaviru. Na hlavní stránce se občané dostanou k aktuálním informacím o nákaze a k tabulce, ve které jsou zaznamenaná data s počty aktuálně nakažených osob v kraji s doprovodným grafickým vyobrazením. Web je dále koncipován do několik sekcí. Důležité jsou sekce pro občany, obce, firmy a podnikatele. V každé z nich je možné nalézt informace o krizových a regionálních opatřeních, formuláře při opuštění okresu nebo čestná prohlášení. Pro firmy a podnikající osoby jsou k dispozici mimo jiné informace o testování ve firmách, programu ANTIVIRUS nebo o tzv. ošetřovném pro osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Mezi další oddíly, ze kterých se web skládá, patří Rady a doporučení sloužící jako nápověda při různých problémech spojených s koronavirem. Oddíl obsahuje rozdíly mezi běžnou chřipkou a nákazou SARS-CoV-2, rady při komunikaci s dětmi a seniory o této nákaze. To vše je vysvětleno na ilustračních obrázcích a v doprovodných videích. S tímto je úzce spojen oddíl Dotazy, kde občané naleznou vypsané nejčastější otázky a odpovědi z infolinky. Na úvodní stránce je napsaná i emailová adresa, která byla nově zřízena pro občany postižené opatřením v podobě uzavření nakažených oblastí. Během prvního měsíce, kdy kraj začal komunikovat a informovat své občany prostřednictvím nového webu, dosáhl návštěvnosti přes 1 milión (Olomoucký kraj, 2020).

4.5 Určení silných a slabých stránek

Silné a slabé stránky lze definovat jako faktory, které vychází z interního prostředí organizace, a které zároveň dokáže sama ovlivnit (Pořízek, 2019). Práce je zaměřena na silné a slabé stránky financování opatření vyhlášená Olomouckým krajem a komunikaci s občany. Za pomoci experta z praxe – zástupce Krajského úřadu Olomouckého kraje byly definovány jejich silné a slabé stránky.

4.5.1 Silné a slabé stránky financování opatření proti SARS-CoV-2

Silné stránky financování opatření proti SARS-CoV-2

Za silné stránky lze považovat v první řadě rychlé vyčlenění finančních prostředků, které byly využity na vydaná opatření, a to zejména na nákup ochranných prostředků. Další silnou stránkou jsou finanční dary od kraje pro organizace, které během nouzového stavu musely pečovat o děti a mládež. Krajský úřad Olomouckého kraje musel samostatně vyčlenit finanční prostředky pro uzavřené oblasti Litovelska a Uničovska, kde po dobu zavření dodával ochranné prostředky, dezinfekce, zásoboval občany a příslušníky IZS potravinami, jídlem a pitnou vodou (Hložková, 2021).

Slabé stránky financování opatření proti SARS-CoV-2

Mezi slabé stránky Krajský úřad Olomouckého kraje řadí finanční rezervy na krizová opatření, které byly schváleny na velmi malé finanční částky. Ani první rok epidemie nepřesvědčil Krajský úřad Olomouckého kraje, aby pro nadcházející rok navýšil ve svém rozpočtu tuto rezervu. Z tohoto důvodu se kraj i v druhém roce epidemie potýkal s nedostatkem financí na zabezpečení jeho vydaných opatření. S tím je spojena i nesoběstačnost jako další slabá stránka, díky které kraj nedokázal ufinancovat veškerá opatření pouze z krajského rozpočtu, ale bylo zapotřebí požádat o pomoc Ministerstvo financí ČR (Hložková, 2021).

4.5.2 Silné a slabé stránky komunikace s občany

Silné stránky komunikace s občany

Hlavní silnou stránkou Olomouckého kraje bylo vytvoření nového webu. Olomoucký kraj jako jediný ze 14 krajů vytvořil v březnu 2020 web se všemi informacemi, týkající se nákazy SARS-CoV-2, kde občané dostávali aktuální a podrobné informace. Tyto informace byly téměř denně aktualizovány. Za další silnou stránku Krajský úřad Olomouckého kraje také považoval široký výběr komunikačních kanálů, které pro přenos sdělení vybral. Mezi vybrané kanály patřily informační web, regionální televize a úřední desky (Hložková, 2021).

Slabé stránky komunikace s občany

Oslovený expert uvedl za slabou stránku nedostatečné využití komunikace s občany přes sociální sítě, kde by informace dostávala zejména mladší generace, která využívá tyto sítě k získání informací. S tím je spojena i neznalost zpětné vazby ze strany občanů, díky které by

se Krajský úřad Olomouckého kraje dostal blíže k občanům a jejich potřebám (Hložková, 2021).

Tabulka 4 – Silné a slabé stránky

Financování opatření	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • rychlé vyčlenění finančních prostředků • finanční dary organizacím, které pomáhaly pečovat o děti a mládež • finanční pomoc při uzavření oblastí Litovelska a Uničovska 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečná finanční rezerva na krizová opatření • finanční nesoběstačnost
Komunikace s občany	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vytvoření webu se všemi informacemi týkající se SARS-CoV-2 • aktualizace informací • široký výběr komunikačních kanálů 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečné využití sociálních sítí • neznalost zpětné vazby od občanů

Zdroj: vlastní zpracování na základě tvrzení experta z praxe (Hložková, 2021)

4.6 Vyhodnocení silných a slabých stránek a navržení doporučení

Na základě veřejně dostupných informací a následném názoru experta z praxe bylo možné definovat silné a slabé stránky v oblasti financování opatření a komunikace s občany. Silnými stránkami v oblasti financování bylo rychlé vyčlenění finančních prostředků, finanční dary za péči o děti a mládež a finanční pomoc při uzavření oblastí Litovelska a Uničovska. Je znatelné, že kraj po finanční stránce dokázal rychle reagovat na začínající epidemii v jeho regionu a pomoci svým občanům. V oblasti komunikace s občany byly silné stránky v podobě vytvoření nového webu, aktualizaci informací a širokého výběru komunikačních kanálů. Na základě silných stránek lze uvést, že Krajský úřad Olomouckého kraje ve sdělování informací a důležitých

činností měl vhodně navrženou krizovou komunikaci. Nový web, který byl vytvořen, může být použit v případě jiných mimořádných událostí.

Z uvedených slabých stránek by mohlo být uvedeno doporučení, že je potřeba navýšit finanční rezervu na krizová opatření, aby v případě další mimořádné události byl Krajský úřad Olomouckého kraje soběstačný a nemusel žádat stát o finanční pomoc. Lze uvažovat o změnách v sazbách parkovného, pokut, jízdného pro cestující městskou hromadnou dopravou nebo zvýšením poplatků a nájemného u nemovitostí které kraj pronajímá. I přesto, že hejtman informoval v základní rovině pomocí platformy Facebook, byly slabinou sociální sítě, které Krajský úřad Olomouckého kraje pro informování málo využíval a zároveň neznal zpětnou vazbu od občanů. V dnešní době většina mladých, ale i starších lidí je denně připojena k Facebooku a jiným sociálním sítím. Je potřeba, aby se zásadní informace dostaly i k segmentu občanů, kteří používají pro svůj zdroj informací právě tyto sítě. Výhodou sdělování informací touto formou je rychlost a masový charakter. Další výhodou sociálních sítí jsou i zpětné reakce ze stran občanů, ze kterých by se Krajský úřad Olomouckého kraje dozvěděl o jejich potřebách nebo čerpal potřebné informace na vylepšení svých opatření.

ZÁVĚR

Pandemie koronaviru ukázala, jak lidé nejsou připraveni na dlouho avizované epidemie či pandemie. Každoročně je upozorňováno hlavním hygienikem České republiky a v celosvětovém měřítku WHO na možné epidemie. Ani tato opakovaná upozornění nepřiměla lidstvo k nějakým preventivním opatřením. O to větší bylo překvapení, že se Česká republika v celku statečně vypořádala s celosvětovou pandemií SARS-CoV-2. Dokázalo se za pomoci státu, krajů a hygienických stanic rychle zareagovat na dosud neznámou situaci. Byla vydána spousta opatření na zamezení šíření nákazy.

Cílem bakalářské práce byla analýza opatření proti šíření nákazy SARS-CoV-2 na úrovni Olomouckého kraje. Výzkum byl zaměřen na opatření vyhlášená Krajským úřadem Olomouckého kraje včetně jejich financování a komunikace s občany. Pro dosažení stanoveného cíle byla využita data z veřejně dostupných zdrojů např. rozpočtová opatření, rozhodnutí hejtmána kraje a strukturovaného rozhovoru se zástupcem krajského úřadu. Vydaná opatření byla sledována za období od března 2020 do března následujícího roku 2021. Byla popsána opatření, která Olomoucký kraj vydal na zamezení šíření nákazy. Následně byly vyčísleny výdaje opatření, které hradil Olomoucký kraj a zmiňovaná ministerstva. Za pomoci vzorců byly vypočítány celkové výdaje opatření učiněná krajem. Z veřejně dostupných informací bylo zjištěno, že na části výdajů za opatření se podílela i některá ministerstva, díky kterým kraj dokázal financovat svá opatření. Další část výzkumu byla zaměřena na krizovou komunikaci, kde se ukázala progresivita Olomouckého kraje v podobě vytvoření webu s veškerými informacemi o nákaze SARS-CoV-2 a jeho komunikačních kanálech, které používal pro svá sdělení. Na základě názoru experta z praxe, bylo možné určit silné a slabé stránky financování opatření a komunikace s občany.

Ačkoliv se objevilo i několik slabých stránek, tak Krajský úřad Olomouckého kraje jako orgán krizového řízení se s epidemií nákazy SARS-CoV-2 v oblasti financí a krizové komunikace vypořádal vzhledem k situaci vhodně. Navržené doporučení v podobě zlepšení informovanosti formou sociálních sítí má potenciál zlepšit komunikaci s občany, což je zásadní při krizovém řízení. Zvýšení finanční rezervy na krizová opatření by potom mohlo zajistit větší finanční soběstačnost v případě budoucí mimořádné události.

POUŽITÁ LITERATURA

ANTUŠÁK, Emil a Zdeněk KOPECKÝ, 2008. *Krizový management: Krizová komunikace*. Praha: Oeconomica. ISBN: 978-80-245-0945-7.

ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK, 2016. *Základy teorie krizového managementu*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN: 978-80-246-3443-2.

Česká televize, 2020. Uzavřené obce v Olomouckém kraji [obrázek]. 16. 3. 2020. In: Česká televize [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3062958-hygienici-kvuli-koronaviru-uzavreli-litovel-unicov-i-cervenku-na-olomoucku-oblast>.

Česká tisková kancelář, 2020. V Olomouci je připraveno pomoci ve zdravotnictví až 700 studentů, někteří se už zapojili. In: *Olomoucká drbna* [online] 15. 10. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://olomoucka.drba.cz/z-kraje/olomoucko/20494-v-olomouci-je-pripraveno-pomoci-ve-zdravotnictvi-az-700-studentu.html>.

Evropská komise, 2022. *Fond solidarity EU* [online] nedatováno. [cit. 2022-4-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/solidarity-fund/#1.

GÖPFERTO VÁ, Dana a Zdeněk ŠMERHOVSKÝ, 2015. *Výkladový slovník termínů v epidemiologii*. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. ISBN: 978-80-87023-31-0.

HARAZIN, Lukáš, Leona LOUFKOVÁ a Oldřich LUŽA, 2021. Vybrané aspekty financování krizového řízení. *Bezpečnostní teorie a praxe* [online]. Praha: Policejní akademie ČR, 2021(2) [cit. 2022-4-15]. ISSN: 1801-8211. Dostupné z: <https://veda.polac.cz/wp-content/uploads/2021/07/Vybrane-aspekty-financovani-krizoveho-rizeni.pdf>.

Hasičský záchranný sbor České republiky, 2021. *Systém krizového řízení* [online] nedatováno [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-system-krizoveho-rizeni-system-krizoveho-rizeni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>.

Hasičský záchranný sbor České republiky, 2022. *Krizové plánování*. [online] nedatováno [cit. 2022-4-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-krizove-planovani-krizove-planovani.aspx>.

HELLER, Vojtěch, 2020. *Pandemie od středověku po současnost*. Praha: Petrklíč. ISBN: 978-80-7229-810-5.

HLOŽKOVÁ, Alena, 2021. Rozhovor s vedoucí oddělení krizového řízení Krajského úřadu Olomouckého kraje [ústní sdělení]. Olomouc, 8. 9. 2021.

HOLEC, Tomáš, 2021. *Ochrana obyvatel a krizové řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra. ISBN: 978-80-7616-100-9.

KONVALINKA, Jan a Ladislav MACHALA, 2020. SARS – kapesní pandemie. *Vesmír* [online]. Praha: Vesmír, spol. s r. o., 2012(1) [cit. 2021-2-2]. ISSN: 1214-4029. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2012/cislo-1/sars-kapesni-pandemie.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020a. *Do kraje míří půl miliónu roušek* [online]. 13. 3. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/do-kraje-miri-pul-milionu-rousek-hejtman-vyzve-starosty-k-zavedeni-zakazu-podomniho-prodeje-aktuality-9596.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020b. *Rozpočtová opatření 9. 3. 2020* [online]. 7. 4. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/rozpoctova-opatreni-9-3-2020-cl-4827.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020c. *Rozpočtová opatření 2020* [online] 13. 1. 2021 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/rozpoctova-opatreni-2020-cl-4783.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2020d. *Kraj znovu prověřil možnosti boje s koronavirem* [online]. 26. 2. 2020 [cit. 2022-4-18]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/kraj-znovu-proveril-moznosti-boje-s-koronavirem-aktuality-9533.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2022a. *O Olomouckém kraji* [online]. Olomouc: 2022 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>.

Krajský úřad Olomouckého kraje, 2022b. *Rozklikávací rozpočet Olomouckého kraje*. [online] nedatováno [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://rklik.olkraj.cz/>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2021. *Antivirus – podpora firem* [online]. 2021 [cit. 2021-11-9]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/antivirus>.

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021a. *Orgány krizového řízení* [online] nedatováno [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/organy-krizoveho-rizeni.aspx>.

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021b. *MODUL – A; C; I; krizové řízení při nevojenských krizových situacích*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra. ISBN: 978-80-7616-097-2.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020a. *Pandemický plán* [online]. 11. 7. 2020 [cit. 2021-2-2]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/pandemicky-plan-ceske-republiky/>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020b. *Epidemiologickou situaci bude nově znázorňovat systém PES* [online]. 13. 11. 2020 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/epidemiologickou-situaci-bude-nove-znazornovat-system-hodnoceni-pes/#menu>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020c. *MZČR zveřejnilo mapu stupňů pohotovosti* [online]. 3. 8. 2020 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/ministerstvo-zdravotnictvi-zverejnilo-mapu-stupnu-pohotovosti-vsechny-okresy-v-cr-jsou-nyni-bez-rizika-komunitniho-prenosu/>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021a. *Roušky a respirátory* [online]. 2021 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/rouskey-respiratory>.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021b. *Ministerstvo zdravotnictví spustí centrální rezervační systém* [online]. 14. 1. 2021 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/ministerstvo-zdravotnictvi-spusti-centralni-rezervacni-system/>.

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠŤOVÍČKOVÁ, 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitárních studií Univerzity Karlovy. ISBN: 978-80-7571-052-9.

OCHRANA, František, Milan PŮČEK a David ŠPAČEK, 2015. *Veřejná správa* [online]. Brno, 2015 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2017/MKV_VES2/um/68159517/VEREJNA.SPRAVA.OCHRANA.PUCEK.SPACEK.pdf.

OKLEŠTĚK, Ladislav, 2020a. Rozhodnutí hejtmana č. 2/2020 o vykonávání péče o děti a mládež za nouzového stavu. In: *Olomoucký kraj.cz* [online]. Olomouc: Krajský úřad Olomouckého kraje, 17. 3. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://www.olokraj.cz/rozhodnuti-hejtmana-vztahujici-se-k-nouzovemu-stavu-cl-4824.html>.

- OKLEŠTĚK, Ladislav, 2020b. Rozhodnutí hejtmana č. 3/2020 o zákazu vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě bez roušek. In: *Olomoucký kraj.cz* [online]. Olomouc: Krajský úřad Olomouckého kraje, 18. 3. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/rozhodnuti-hejtmana-vztahujici-se-k-nouzovemu-stavu-cl-4824.html>.
- OKLEŠTĚK, Ladislav, 2020c. Rozhodnutí hejtmana č. 1/2020 o přijetí regulačních opatření v dopravě za krizového stavu. In: *Olomoucký kraj.cz* [online]. Olomouc: Krajský úřad Olomouckého kraje, 16. 3. 2020 [cit. 2022-4-16]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/rozhodnuti-hejtmana-vztahujici-se-k-nouzovemu-stavu-cl-4824.html>.
- Olomoucký kraj, 2020. *Kraj pomáhá* [online]. Olomouc: 2020 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://www.krajpomaha.cz/>.
- PEKOVÁ, Jitka, 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press. ISBN: 978-80-7261086-4.
- POŘÍZEK, Jan, 2019. SWOT analýza a její využití. In: *Bridge ecommerce magazine* [online]. 29. 3. 2019 [cit. 2022-4-26]. Dostupné z: <https://www.ecommercebridge.cz/swot-analyza-a-jeji-vyuziti/>.
- PRYMULA, Roman a Miroslav ŠPLIŇO, 2006. *Syndrom akutního respiračního selhání*. Praha: Grada Publishing. ISBN: 978-80-247-1550-3.
- RICHTER, Rostislav, 2018. *Slovník pojmů krizového řízení*. Praha: Generální ředitelství HZSČR. ISBN: 978-80-87544-91-4.
- Státní zdravotní ústav, 2020. *Co znamená izolace? Co znamená karanténa?* [online]. 2020 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/izolace-karantena-1>.
- TOMANDL, Jan a další, 2020. *Krizová komunikace*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN: 978-80-210-9636-3.
- TUČEK, Milan a další, 2016. *Hygiena a epidemiologie pro bakaláře*. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN: 978-80-246-2136-4.
- Vláda České republiky, 2020a. *Rozhodnutí vlády o zákazu volného pohybu osob* [online]. 15. 3. 2020 [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/rozhodnuti-vlady-o-zakazu-volneho-pohybu-osob-180358/>.

Vláda České republiky, 2020b. *Vládní usnesení související s bojem proti koronaviru* [online]. 12. 3. 2020 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://icv.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#duben>.

VOSEČKOVÁ, Alena, 2013. *Epidemiologie infekčních nemocí pro studenty sociální práce*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN: 978-80-7435-308-6.

VYMĚTAL, Štěpán, 2009. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada Publishing. ISBN: 978-80-247-2510-9.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon č. 240/2000 Sb., krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatření pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách).

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

ZHEJBALOVÁ, Veronika, Lenka DROSCOVÁ a Karolína RÖSLER, 2021. Kurzarbeit schválen. Je skutečně náhradou za Antivirus? In: *Epravo.cz* [online]. 28. 7. 2021 [cit. 2022-4-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/kurzarbeit-schvalen-je-skutecne-nahradou-za-antivirus-113302.html>.

PŘÍLOHY

Příloha A: Rozhovor se zástupcem Krajského úřadu Olomouckého kraje

Jaká opatření udělal samostatně kraj?

V prvé řadě zabezpečil (nakoupil) osobní ochranné pomůcky a dezinfekci a ty potom byly dále distribuovány ve spolupráci s HZS OK například do škol a školských zařízení a sociálních zařízení. Pro zabezpečení péče o pacienty vydal hejtman pracovní příkazy. Bylo také vydáno několik usnesení krizového štábu k zabezpečení lůžkové péče v Olomouckém kraji. Ještě před krizovým opatřením Vlády ČR vydal hejtman opatření zakazující vstup do vnitřních prostor bez ochrany dýchacích cest. Dále bylo vydáno i regulační opatření v dopravě. Pro rodiče, kteří nemohli za krizové situace vykonávat péči o vlastní děti, byla nařízena jejich péče v mateřských nebo základních školách. A nejspíš největším opatřením, která jsme udělali spolu s Krajskou hygienickou stanicí, bylo uzavření oblastí Litovelska a Uničovska.

Kolik tato opatření stála?

Finanční náklady na implementaci opatření vlády do podmínek kraje zahrnovaly především nákup osobních ochranných prostředků, dezinfekce aj. v celkové výši cca 26 mil. Kč.

Na vašich stránkách Olomouckého kraje v rozpočtových opatření jsou i další nákupy ochranných pomůcek a po sečtení je částka vyšší. Jak je to možné?

Prvotní částka se týkala pouze nákupu ochranných prostředků a dezinfekce. Zbýlé částky se také týkaly těchto nákupů, ale spolu s nimi se financovalo v jednom případě i stravování pro složky IZS. Dále se dokupovaly ochranné prostředky na mobilní odběrová místa a pro jednu střední školu tady v Olomouci.

Kolik stála ta další opatření?

Dalším opatřením bylo vykonávání péče o děti a mládež za nouzového stavu na základě rozhodnutí pana hejtmana. Náklady na toto opatření bylo ve výši cca 1,7 mil. Kč. Ostatní opatření byla posléze hrazena jednotlivými ministerstvy.

Co se týče celého období, poskytl stát nějakou finanční pomoc?

Stát poskytl na žádost Olomouckého kraje finanční částku v roce 2020 ve výši 10 mil Kč na řešení krizové situace a v roce 2021 ve výši 10 mil. Kč na pokrytí prvotních nákladů na akce a nezbytná opatření přijatá Olomouckým krajem v rámci řešení krizové situace.

Hovořila jste, že některá opatření byla hrazena i ministerstvy. Z jakých ministerstevch tato pomoc přišla?

Zmínila jsem Ministerstvo financí České republiky. V rámci proplácení pracovních povinností, které vydával hejtman studentům/žákům byly zpětně tyto finance uhrazeny z Ministerstva zdravotnictví České republiky ve výši cca 425 tisíc Kč a na zabezpečení lůžkové péče částkou cca 38 mil. Kč. Regulační opatření v dopravě bylo hrazeno Ministerstvem dopravy s částkou 6 405 293,- Kč.

Jakým způsobem jste tato opatření interpretovali?

Rozhodnutí hejtmána byla vyvěšena na úřední desce Olomouckého kraje a další opatření či důležité informace byly vždy vyvěšeny na webu krajpomaha.cz, předána na všechny krizové štáby obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji a také předána na všechny dotčené subjekty (např. nemocnice, školy, sociální zařízení).

Jak často jste informace aktualizovali?

Informace se aktualizovali bezodkladně i v dnech pracovního klidu.

Použili jste i jiné komunikační prostředky (např. regionální rádio, televize)?

Byly využity regionální televizní stanice jako je TV Morava nebo Olomoucká televize.

Zmínila jste se o oblastech Litovelska a Uničovska, jak to vše probíhalo?

Krizový štáb Olomouckého kraje byl v nepřetržitém kontaktu s Krajskou hygienickou stanicí se sídlem v Olomouckém kraji a byl informován o všech postupech a možnostech. Kraj se také podílel na uzavření oblasti, a především komunikoval s příslušnými krizovými štáby obcí s rozšířenou působností a složkami IZS a zabezpečením potřebných činností.

Co bylo podmětem pro jejich uzavření?

Zamezení šíření epidemie Covid-19 způsobené novým typem koronaviru SARS-CoV-2. V době, kdy se celá oblast uzavřela bylo evidováno už 25 nakažených občanů a jejich počet neustále rostl.

Existují informace o tom, jaké kapacity vynaložily jednotlivé složky IZS v uzavřené oblasti?

Ano, v uzavřených oblastech vyčlenila Policie ČR 160 policistů, který pomáhala Armádě ČR v hlídání vytyčených hranic. Armáda konkrétně vyčlenila 475 vojáků. Co se týče hasičského

záchraného sboru, tak ten vyškolil 15 příslušníků na mobilní odběrové týmy a 27 hasičů, kteří pomáhali Krajské hygienické stanici s trasováním.

Jakým způsobem pomohl kraj občanům těchto oblastí?

Krizový štáb Olomouckého kraje aktivně komunikoval s krizovými štáby zasažených obcí s rozšířenou působností a jejich dotazy a požadavky byly přednostně řešeny. Dotazy občanů a firem z uzavřené oblasti byly také přednostně řešeny. Byl zřízen web krajpomaha.cz, kde byly uveřejněny aktuální informace pro občany a také byl zřízen e-mail pomoc@olkraj.cz, kam se mohli obracet občané a firmy s dotazy. Také jsme zřídili polní ambulanci Na Nových Zámčích u Litovle, kde byla poskytována zdravotní péče občanům, kteří nebyli nakaženi a mají zdravotní problémy.

Kolik stálo samotné opatření v podobě uzavření oblastí?

Přibližné náklady kraje týkající se uzavření oblastí Litovelska a Uničovska byly ve výši cca 1,5 mil. Kč.

Na závěr bych se Vás ráda zeptala: Myslíte si, že opatření, která jste učinili byla dostatečná k zabránění šíření nákazy? Nebo byste, v případě dalšího šíření, opatření nějak zefektivnili?

Vzhledem k tomu, že se jednalo o novou epidemiologickou situaci, která se na území ČR nikdy v minulosti v takovémto rozsahu neřešila, byla z našeho pohledu opatření zavedená Olomouckým krajem i opatření vlády aplikovaná do podmínek kraje v danou dobu dostačující, nicméně v případě, že by došlo k rozšíření nákazy, bylo by nutné přijmout další opatření.